

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΡΟΣ

**ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ [ΕΕΔΑ]**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΕΤΟΣ 2023

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
A. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	4
I. Γυναίκα - Κοινωνική Προστασία και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	4
II. Πρότυπα και Ανάπτυξη Πολιτικών Ισότητας των Φύλων	17
III. Ευρωπαϊκή & Διεθνής Συνεργασία για την Ισότητα των Φύλων	23
IV. Προαγωγή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	27
V. Δράσεις του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)	30
B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	37
I. Πολιτικές Κοινωνικής Αλληλεγγύης – Δράσεις & Προνοιακές Παροχές	37
II. Προστασία Ατόμων με Αναπηρία, Ηλικιωμένων και Χρονίως Πασχόντων	40
III. Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής	45
IV. Κοινωνική Ένταξη Ρομά	49
V. Δράσεις του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)	59
Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	72
I. Προστασία Παιδιού και Οικογένειας - επιδόματα	72
II. Κοινωνικές Πολιτικές Στέγασης	87
III. Πολιτικές για τη Νεολαία	94

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (Π.Δ. 77/2023 - Α' 130), συστάθηκε στις 27 Ιουνίου 2023, με μέλημα την προώθηση πολιτικών για την ισότητα των φύλων αλλά και την επίλυση του δημογραφικού προβλήματος και της γήρανσης του πληθυσμού. Στο νεοσύστατο Υπουργείο εκχωρήθηκαν αρμοδιότητες κυρίως από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με την μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας. Παράλληλα συστάθηκαν σε αυτό, η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής. Προτεραιότητα αποτελούν οι πολιτικές για την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η κοινωνική αλληλεγγύη και η καταπολέμηση της φτώχειας και η δημογραφική και στεγαστική πολιτική.

Στην παρούσα έκθεση γίνεται ειδική αναφορά, εκ του συνόλου των δράσεων του Υπουργείου, στην κατεύθυνση της προαγωγής και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα παρουσιάζονται δράσεις και πολιτικές ίσης μεταχείρισης, ίσων ευκαιριών, καταπολέμησης των διακρίσεων και στήριξης των πολιτών στις οποίες το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας είτε αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου το σχεδιασμό και την υλοποίηση τους είτε επιτελεί τον συντονιστικό – διυπουργικό του ρόλο σε εθνικό επίπεδο.

A. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

I. Γυναίκα - Κοινωνική Προστασία και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες

Πρόληψη, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και καταπολέμηση της έμφυλης βίας

Η ΓΓΙΑΔ αποτελεί διαχρονικά τον αρμόδιο κρατικό φορέα για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Από το 2010 υλοποιείται το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών» μέσα από το οποίο δημιουργήθηκε και λειτουργεί ένα ολοκληρωμένο δίκτυο **65** δομών σε όλη τη χώρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμός, εμπορία γυναικών με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση).

Συγκεκριμένα, το Δίκτυο περιλαμβάνει την **24ωρη** Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, **44** Συμβουλευτικά Κέντρα (ΣΚ) και **20** Ξενώνες Φιλοξενίας (ΞΦ) γυναικών θυμάτων βίας και προσφέρει υπηρεσίες υποστήριξης των γυναικών θυμάτων.

Στις εξυπηρετούμενες του δικτύου παρέχονται υπηρεσίες όπως ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, νομική συμβουλευτική και νομική βοήθεια, συμβουλευτική απασχόλησης και προώθησης στην αγορά εργασίας, υπηρεσίες παραπομπής σε ξενώνες, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία ή κέντρα υγείας, σε φορείς κοινωνικής πολιτικής, σε φορείς απασχόλησης, σε φορείς φύλαξης και υποστήριξης παιδιών, ασφαλή διαμονή και σίτιση. Βάσει των στατιστικών στοιχείων της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), για το έτος 2023, εξυπηρετήθηκαν συνολικά 5.152 γυναίκες από τα Συμβουλευτικά Κέντρα και από τους Ξενώνες Φιλοξενίας του δικτύου δομών της ΓΓΙΑΔ.

Η επικρατέστερη μορφή βίας για την περίοδο αναφοράς είναι η ενδοοικογενειακή βία σε ποσοστό 80% από το σύνολο των καταγεγραμμένων μορφών βίας, η σεξουαλική παρενόχληση αποτέλεσε το 2%, ο βιασμός το 1%, ένα 6 % αφορούσε

άλλο είδος βίας, το δε 11% δεν αποκάλυψε αυτά τα στοιχεία. Την ίδια περίοδο η 24ωρη Γραμμή Βοήθειας 15900 δέχτηκε 8.575 κλήσεις, εκ των οποίων οι 5.796 (68%) αφορούσαν «Περιστατικά Βίας» και οι 1.609 (19%) «Χρήσιμη Ενημέρωση», ενώ συνολικά 1.144 (13%) κλήσεις ήταν μη σχετικές. Την περίοδο αναφοράς, η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό (79%) από όλες τις μορφές έμφυλης βίας που καταγράφηκαν στην Γραμμή SOS 15900, ενώ η πλειοψηφία των αιτημάτων αφορούσαν νομική συμβουλευτική (36%) και ψυχοκοινωνική στήριξη (35%).

Στο πλαίσιο συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) από τον Μάρτιο του 2021, λήφθηκε μέριμνα ώστε να ενταχθούν στα **προγράμματα απασχόλησης** των ευπαθών κοινωνικών ομάδων οι άνεργες γυναίκες θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Βάσει των στοιχείων που τηρούν οι Δομές, για το 2023, το σύνολο των ωφελουμένων γυναικών ήταν 44 (39 γυναίκες από ΣΚ και 5 από ΞΦ).

Επίσης, οι γυναίκες θύματα έμφυλης ή/και ενδοοικογενειακής βίας περιλαμβάνονται ως κατηγορία δικαιούχων του **Ειδικού Βοηθήματος** Ευάλωτων Ομάδων από την ΔΥΠΑ (Β' 7469/29.12.2023).

Το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025** (ΕΣΔΙΦ) περιλαμβάνει ένα πλέγμα δράσεων για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία, τη συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνική και πολιτική ζωή, τη γυναικεία εργασία και οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών, και για την εφαρμογή του gender mainstreaming, δηλαδή της οριζόντιας ενσωμάτωσης της οπτικής του φύλου σε όλες τις πολιτικές (συνεργασίες με υπουργεία και αυτοδιοίκηση, προώθηση ισότητας σε εκπαίδευση, πολιτισμό, υγεία, επιστήμη, έρευνα, ΜΜΕ, προϋπολογισμούς, βελτίωση θέσης γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους).

Η Ελλάδα κύρωσε με τον ν. 4531/2018 τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την *Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας*. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 η ΓΓΙΑΔ καθίσταται

ο συντονιστικός φορέας για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση.

Η 1^η επιτόπια επίσκεψη αξιολόγηση της χώρας από την GREVIO πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα 18-24 Φεβρουαρίου 2023. Συγκεκριμένα, οι συναντήσεις με τους κυβερνητικούς φορείς έλαβαν χώρα κατά το διάστημα 20-24 Φεβρουαρίου 2023.

Η 1^η Έκθεση Αξιολόγησης της Επιτροπής GREVIO για τη χώρα μας δημοσιεύτηκε στις 14/11/2023 και στη συνέχεια (5/12/2023), όπως προβλέπει ο μηχανισμός παρακολούθησης, υιοθετήθηκαν και μας κοινοποιήθηκαν οι αντίστοιχες Συστάσεις της Επιτροπής των Μερών που βασίζονται στα ευρήματα που αποτυπώνει η GREVIO στη Έκθεσή της, αντικατοπτρίζοντας ουσιαστικά τις άμεσες προτεραιότητες που υπέδειξε η GREVIO. Μάλιστα, όπως άλλωστε προβλέπεται από τη Σύμβαση, το ΥΚΟΙΣΟ σκοπεύει να υποβάλλει την Έκθεση της GREVIO στο Κοινοβούλιο, ώστε η εθνική αντιπροσωπεία να ενημερωθεί και να εμπλακεί στη διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί η αναγνώριση των πολύ θετικών βημάτων και πολιτικών που υιοθετήθηκαν τα τελευταία χρόνια για την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στην Ελλάδα και που αποτυπώνονται στην Έκθεση GREVIO και στις συστάσεις της Επιτροπής Μερών, με έμφαση

- στην υιοθέτηση **διαδοχικών εθνικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση της βίας** κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
- στη συμπερίληψη της **διατομεακότητας/διαθεματικότητας** στα προγράμματα και τις πολιτικές για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών,
- στη **νομοθετική κατοχύρωση**, εντός του 2019, του **δικτύου δομών** για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, το οποίο περιλαμβάνει ξενώνες και συμβουλευτικά κέντρα που παρέχουν βασικές υπηρεσίες σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας,

- στην **προσαρμογή του ελληνικού νομικού πλαισίου** στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως μέσω της υιοθέτησης ενός ορισμού του βιασμού που βασίζεται στην έννοια της ελεύθερης συναίνεσης,
- στην **επικύρωση** της Σύμβασης **190 της ΔΟΕ** για τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας και την ανάπτυξη του σχετικού εθνικού νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία,
- στα μέτρα βελτίωσης της αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών από τις **αστυνομικές αρχές**, ιδίως μέσω της αυξημένης κατάρτισης της αστυνομίας, της δημιουργίας 74 εξειδικευμένων υπηρεσιών αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας, της θέσπισης ειδικών κατευθυντήριων γραμμών που περιγράφουν τη διαδικασία παρέμβασης της αστυνομίας σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας και της ενισχυμένης συλλογής από την αστυνομία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων σχετικά με την έμφυλη βία.

Η Έκθεση της GREVIO και οι Συστάσεις της Επιτροπής των Μερών σαφώς δε μας αφήνουν να εφησυχάζουμε. Παρά τα θετικά στοιχεία, προκρίνουν ως πιο επείγουσα την ανάληψη δράσης σε συγκεκριμένους τομείς, τους οποίους δεσμευόμαστε ότι θα μελετήσουμε και θα χρησιμοποιήσουμε ως οδηγό για τη βελτίωση υφιστάμενων και τη χάραξη νέων πολιτικών. Οφείλουμε ως χώρα να εφαρμόσουμε τις διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και να εργαστούμε προς την κατεύθυνση της πληρέστερης εφαρμογής της Σύμβασης και της λήψης αποτελεσματικότερων δυνατών μέτρων πρόληψης και προστασίας/στήριξης των θυμάτων. Έχουμε δεσμευτεί για αυτό, εργαζόμαστε για αυτό και έχουμε πλήρη επίγνωση των δυσκολιών και των ελλείψεων.

Επιπροσθέτως, για την καλύτερη παρακολούθηση της εφαρμογής των Συστάσεων η ΓΓΙΑΔ προχωρά στη σύσταση και συγκρότηση Διυπουργικής Επιτροπής για τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης με στόχο τον αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ των συναρμόδιων κρατικών φορέων.

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 51 της Σύμβασης, της Κων/πολης η ΓΓΙΑΔ υλοποίησε έργο με τίτλο: **«Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδο-οικογενειακής βίας» (Risk Assessment Tool)** για τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό την εκτίμηση του επιπέδου υποτροπής περιστατικών βίας στο στενό τους περιβάλλον. Τον Φεβρουάριο 2023 ολοκληρώθηκε η φάση της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής του «εργαλείου εκτίμησης κινδύνου» που έγινε σε 3 Δήμους της χώρας (Περιστερί, Ηράκλειο Κρήτης και Καβάλα) το διάστημα από τον Απρίλιο του 2022 έως τον Οκτώβριο του 2022, εμπλέκοντας σε αυτό συναρμόδιες υπηρεσίες για την υποστήριξη θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας (ενδεικτικά: Συμβουλευτικά Κέντρα, Τμήματα Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας, Εισαγγελικές Αρχές, Νοσοκομεία, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων κλπ). Η αξιολόγηση υλοποιήθηκε μέσω της διεξαγωγής online εστιασμένων συζητήσεων, συνεπικουρικά με την αποστολή ερωτηματολογίων. Τον Απρίλιο 2023 ολοκληρώθηκε το «εργαλείο εκτίμησης κινδύνου» και κατατέθηκε ως παραδοτέο στην ΓΓΙΑΔ. Το «εργαλείο εκτίμησης κινδύνου» θα εφαρμοστεί και θα αξιοποιηθεί σταδιακά από όλες τις υπηρεσίες υποδοχής γυναικών θυμάτων βίας και ενδοοικογενειακής βίας.

Κατόπιν συνεργασίας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και την εταιρία VODAFONE, δημιουργήθηκε η **ειδική εφαρμογή «Panic button»**, με σκοπό να βοηθήσει τις γυναίκες που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο να καλούν άμεση βοήθεια, με ασφάλη για αυτές τρόπο. Με το άρθρο 19 του ν. 4995/2022 «Ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/884 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 για την τροποποίηση της απόφασης - πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με υπηκόους τρίτων χωρών και όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) και για την αντικατάσταση της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151) και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις» (Α' 216/18-11-2022), θεσπίστηκε η πιλοτική λειτουργία του προγράμματος «Κομβίον Πανικού» (Panic Button), ενώ με την υπ' αριθ. 111847 Κ.Υ.Α. (Β' 6007/24-

11-2022), ρυθμίστηκαν ειδικότερα θέματα και λεπτομέρειες, σε σχέση με τη λειτουργία του.

Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με την UNICEF στην Ελλάδα δημιούργησε τον [«Οδηγό Τσέπης για την Έμφυλη Βία»](#) (GBV Pocket Guide) ο οποίος αποτελεί μια ψηφιακή εφαρμογή που παρέχει χρήσιμες συμβουλές για την σωστή αντιμετώπιση και καθοδήγηση περιστατικών έμφυλης βίας. Ο «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία - GBV POCKET GUIDE» έχει αναπτυχθεί στη βάση διεθνών προτύπων, είναι διαθέσιμος σε περισσότερες από 12 γλώσσες και διατίθεται δωρεάν. Η ελληνική έκδοση του οδηγού παρουσιάστηκε τον Ιανουάριο του 2023 σε ανοιχτή εκδήλωση στη Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου, απευθύνεται σε όλους, επαγγελματίες (εξειδικευμένους και μη) αλλά και στο ευρύ κοινό.

Τον Νοέμβριο του 2023 δημοσιεύτηκε η **4η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΙΑΔ** και αφορά τις δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας με στατιστικά στοιχεία από το Νοέμβριο του 2022 ως τον Οκτώβριο του 2023. Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση εστιάζει ιδιαίτερα στο φαινόμενο της κυβερνοβίας κατά γυναικών και κοριτσιών. Περιλαμβάνει, επίσης, την παρουσίαση των εξελίξεων στο θέμα της έμφυλης βίας σε νομοθετικό και πολιτικό επίπεδο, των δράσεων και πρωτοβουλιών της ΓΓΙΑΔ και των φορέων του Εθνικού μηχανισμού για την ισότητα των φύλων, καθώς και των στατιστικών στοιχείων του Παρατηρητηρίου Ισότητας και των Δομών του Δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Για την περίοδο αναφοράς (Νοέμβριος 2022 - Σεπτέμβριος 2023) προκύπτει ότι υποστηρίχθηκαν από τα Συμβουλευτικά Κέντρα του Δικτύου της Γ.Γ.Ι.Α.Δ. ανά την Ελλάδα συνολικά 4.551 γυναίκες επιζήσασες βίας και πολλαπλών διακρίσεων, εκ των οποίων 4.193 έλαβαν υπηρεσίες συμβουλευτικής, καθώς και 358 τρίτα πρόσωπα που έλαβαν, κυρίως, ενημέρωση πάνω στο ζήτημα της έμφυλης βίας. Οι περισσότερες καταγραφές για τους έντεκα μήνες αναφοράς αφορούσαν περιστατικά έμφυλης βίας με ποσοστό 87% (3.981) συγκριτικά με τα περιστατικά πολλαπλών διακρίσεων, που αποτέλεσαν το 13% των καταγραφών (570).

Το επικρατέστερο είδος έμφυλης βίας που ανέφεραν οι εξυπηρετούμενες γυναίκες, ήταν η ενδοοικογενειακή βία (84%). Πολύ λιγότερες ήταν οι γυναίκες που ανέφεραν σεξουαλική παρενόχληση (2%) και βιασμό (2%), ενώ υπήρχαν και εννέα περιπτώσεις trafficking (0,2%). Το 5% των εξυπηρετούμενων γυναικών ανέφερε κάποιο άλλο είδος βίας και το 7% δεν έδωσε αυτά τα στοιχεία.

Αναφορικά με τις ηλικιακές ομάδες των γυναικών που έλαβαν εξειδικευμένες υπηρεσίες στα ΣΚ του Δικτύου Δομών την περίοδο αναφοράς, το μεγαλύτερο ποσοστό (30%) ήταν γυναίκες ηλικίας μεταξύ 36-45 ετών, ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες μεταξύ 46-55 ετών και μεταξύ 26-35 ετών με σχεδόν ίδιο ποσοστό 21% και 20% αντίστοιχα. Σε ποσοστό 9% οι ωφελούμενες ήταν νεαρά κορίτσια έως 25 ετών, 6% γυναίκες μεταξύ 56-60 ετών, ενώ το 8% γυναίκες άνω των 60 ετών. Τέλος, το 6% δεν έδωσε στοιχεία.

Επίσης, η ΓΓΙΑΔ εντός του έτους 2023 δημοσίευσε τρία (3) τριμηνιαία Ενημερωτικά Δελτία (Οκτωβρίου – Δεκέμβριου 2022, Ιανουαρίου-Μαρτίου 2023 και Απριλίου-Ιουνίου 2023) για την αποτύπωση της γενικής εικόνας για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών της Γραμμής SOS 15900 και των Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων Φιλοξενίας του Δικτύου Υποστηρικτικών Δομών της ΓΓΙΑΔ.

Δράσεις **πρόληψης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης** (ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά σποτ, ημερίδες, επιμορφώσεις, διανομή έντυπου υλικού, κλπ) υλοποιούνται τόσο σε κεντρικό επίπεδο από την ΓΓΙΑΔ όσο και σε τοπικό από όλες τις δομές του δικτύου. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα και οι Ξενώνες Φιλοξενίας Γυναικών πραγματοποιούν σειρά δράσεων για την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας και ενημερώνουν για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Ισότητα των φύλων και εκπαίδευση

Στο πλαίσιο της πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας η ΓΓΙΑΔ προτίθεται να υλοποιήσει πιλοτικό πρόγραμμα με την ονομασία «Ελένη Τοπαλούδη» για την

πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο των ΑΕΙ. Το έργο περιλαμβάνεται στο ΕΣΔΙΦ, 2021-2025, (Άξονας Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, Στόχος 1.2: Καταπολέμηση της βίας στην εργασία, Δράση 1.2.2: Υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος με την ονομασία «Ελένη Τοπαλούδη» για τη σεξουαλική παρενόχληση στα Πανεπιστήμια) και αφορά στα ακόλουθα:

πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο των πανεπιστημίων με τη λειτουργία μηχανισμού αναφοράς των περιστατικών, (ενιαία πρωτόκολλα αναφοράς, διαχείρισης και παραπομπής περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης) παροχή ψυχολογικής στήριξης στα θύματα και δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης της ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητική κοινότητα, διοικητικό, τεχνικό και ακαδημαϊκό προσωπικό, υπηρεσίες συμβουλευτικής και ψυχολογικής στήριξης φοιτητών/τριών κτλ) για την πρόληψη και εξάλειψη της έμφυλης βίας, της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων στο χώρο των ΑΕΙ.

Στο πλαίσιο αυτό προέβη σε πρώτη φάση στην χαρτογράφηση όλων των σχεδίων δράσης των Επιτροπών Ισότητας των Φύλων και κατά των Διακρίσεων (ΕΙΦΚΔ), των ΑΕΙ, των αντίστοιχων Επιτροπών και των μελών τους, ενώ βρίσκεται στην διαδικασία υπογραφής μνημονίου συνεργασίας με τους συμμετέχοντες φορείς στο εν λόγω πρόγραμμα (ΥΠΑΙΘ-ΕΙΦΚΔ).

Γυναίκες και πολλαπλές διακρίσεις

Γυναίκες κρατούμενες και αποφυλακισμένες

Για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων πολλαπλών διακρίσεων και αυξημένης ευαλωτότητας των γυναικών κρατουμένων και κυρίως των μητέρων, η ΓΓΙΑΔ στο πλαίσιο του ΕΣΔΙΦ, 2021-2025, συμπεριλαμβάνει την δράση 4.3.4: Υποστήριξη κρατούμενων και αποφυλακισμένων μητέρων, η οποία περιλαμβάνει έρευνα για τις μητέρες κρατούμενες, επικαιροποίηση οδηγού για γυναίκες κρατούμενες, δημιουργία πιλοτικού γραφείου συμβουλευτικής στήριξης της οικογένειας σε επιλεγμένα καταστήματα κράτησης. Προς αυτή την κατεύθυνση προέβη σε

συναντήσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς (ΚΕΘΙ και ΝΠΔΔ ΕΠΑΝΟΔΟΣ), για την έναρξη των ανωτέρω ενώ αναμένεται η υπογραφή μνημονίου συνεργασίας των ανωτέρω φορέων.

Γυναίκες ρομά

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ 2021-2025) περιλαμβάνεται ο στόχος 4.3 «Βελτίωση της θέσης των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους» όπου προβλέπονται συγκεκριμένες δράσεις αναφορικά με ομάδες γυναικών που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση και βιώνουν πέραν της διάκρισης φύλου και άλλες πολλαπλές και διασταυρούμενες διακρίσεις. Συγκεκριμένα, στη Δράση 4.3.3: Άρση κοινωνικού αποκλεισμού γυναικών Ρομά περιλαμβάνονται μία σειρά δράσεων που αφορούν στην ομάδα-στόχο και μπορούν να υλοποιηθούν σε συνεργασία με τη ΓΓ Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας καθώς και τα Κέντρα Κοινότητας και τα Παραρτήματα Ρομά.

Στο πλαίσιο αυτό, εκπονήθηκε έρευνα με τίτλο: «ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ»¹ από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ για την κατάσταση των γυναικών που είναι άτομα με αναπηρία, καθώς και των αναγκών των γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία, ιδίως υπό το πρίσμα της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Μέρος της έρευνας αποτέλεσε ειδική ερευνητική εστίαση με εκτενή ποιοτική έρευνα με τις τεχνικές των προσωπικών συνεντεύξεων δια ζώσης – στους πληθυσμούς των γυναικών Ρομά με αναπηρία.

Γυναίκες με αναπηρία (ΑμεΑ)

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025 περιλαμβάνονται δράσεις που στοχεύουν στην πρόληψη και καταπολέμηση της

¹ <https://www.kethi.gr/ereunes-meletes/ekponisi-ereynas-gia-tin-katastasi-ton-gynaikon-me-anapiria-kai-ton-anagkon-goneon-kai-kidemnon-paidion-me-anapiria>

βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία αλλά και στη βελτίωση της θέσης των γυναικών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις καθώς και η άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους, όπως είναι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία.

Συγκεκριμένα, στις δράσεις 1.3.4 «Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία» και 4.3.2 «Ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στις πολιτικές και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων» του ΕΣΔΙΦ 2021-2025 περιλαμβάνονται τα έργα προς υλοποίηση από την ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με άλλους φορείς. Αντίστοιχα, οι δράσεις αυτές είχαν περιληφθεί στο ΕΣΔ για τα Άτομα με Αναπηρία όπου η ΓΓΙΑΔ είχε τη δική της συμβολή και υλοποίησε μέρος δράσεων το 2023 ως ακολούθως:

Οδηγός Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπηρία θύματα έμφυλης βίας

Ο [«Οδηγός ηθικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς»](#) παρέχει κατευθύνσεις ως προς την αντιμετώπιση περιπτώσεων εντοπισμού και αναφοράς περιστατικών έμφυλης βίας σε γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία σε δομές παροχής φροντίδας και δομές παροχής κοινωνικής φροντίδας. Στόχος του είναι η ενημέρωση των εργαζομένων στις προαναφερόμενες δομές για τον κίνδυνο έμφυλης βίας προς τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία στις δομές αυτές από το προσωπικό και η αντιμετώπιση και εξάλειψή της. Ο Οδηγός βασίστηκε σε υπάρχοντες κώδικες δεοντολογίας επαγγελματιών υγείας και δεσμευτικές αποφάσεις επαγγελματικών συλλόγων, όπως ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας και ο Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας και σε δεσμευτικές αποφάσεις των αντίστοιχων επαγγελματικών συλλόγων όπως ο Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, ο Σύλλογος Ελλήνων Ψυχολόγων και η Ελληνική Εταιρεία Συστημικής Θεραπείας, καθώς και σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία αντίστοιχων οδηγιών και κανόνων δεοντολογίας προσωπικού που απασχολείται με άτομα με αναπηρία και παρέχει κατευθύνσεις, δεδομένου ότι δεν έχει το δεσμευτικό χαρακτήρα των επαγγελματικών κανόνων δεοντολογίας.

Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο

Τον Μάρτιο του 2023 ολοκληρώθηκε η σύνταξη του «[Εγχειριδίου οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτούντων άσυλο](#)». Το Εγχειρίδιο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 4.3.1 «Προστασία δικαιωμάτων μεταναστριών, γυναικών προσφύγων και αιτουσών ασύλου και κοριτσιών» του ΕΣΔΙΦ 2021-2025 ως ένα εργαλείο για τους επαγγελματίες που εργάζονται στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ), τις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (Κ.Ε.Δ.Ν.), τις Δομές Φιλοξενίας/ Προσωρινής Υποδοχής, που εργάζονται/ έρχονται σε επαφή με άτομα με αναπηρία. Το εγχειρίδιο εστιάζει στις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία που ανήκουν στον προσφυγικό πληθυσμό και είναι επιζήσασες έμφυλης βίας σε μία προσπάθεια να κατανοήσει ο επαγγελματίας την έννοια της αναπηρίας, την ανάγκη διαφορετικής αντιμετώπισης αυτής βάσει του είδους της αναπηρίας αλλά και τις μορφές βίας που πλήττουν δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία.

Γυναίκες πρόσφυγες και αιτούσες άσυλο

Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι), υλοποίησαν επιμορφωτικά σεμινάρια υπό την κεντρική θεματική: «Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές» που απευθύνονταν σε επαγγελματίες πεδίου που υποστηρίζουν αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες. Για την υλοποίηση των σεμιναρίων οι συν διοργανωτές συνεργάστηκαν με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, την Ελληνική Αστυνομία (Ε.Α.), τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.) και την Ομάδα Διαχείρισης του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (Ε.Μ.Α.) για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων- Ε.Μ.Α.- Ε.Κ.Κ.Α., εκπρόσωποι των οποίων συμμετείχαν με εισηγήσεις. Οι θεματικές κάλυπταν ένα ευρύ πεδίο που αφορά στην πρόληψη και την

αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε θεσμικό επίπεδο αλλά και με αναφορά στους παράγοντες που ενισχύουν το φαινόμενο και τρόπους καταπολέμησης αυτού με έμφαση στον προσφυγικό πληθυσμό.

Οι επιμορφώσεις είχαν τη μορφή διήμερων σεμιναρίων με δυνατότητα δια ζώσης και διαδικτυακής συμμετοχής με σκοπό να διευκολυνθεί η συμμετοχή των επαγγελματιών πεδίου. Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα στις 8-9/12/2022 και στις 15-16/12/2022, και συνεχίστηκαν στη Μυτιλήνη στις 4-5 Μαΐου και στη Θεσσαλονίκη στις 24-25 Ιουλίου 2023. Στόχος των επιμορφώσεων είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού, στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας. Η εν λόγω δράση εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021 - 2025 και έλαβε χώρα στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ με την Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, που υπογράφηκε στις 24/01/2022, με ισχύ 2 έτη από την ημερομηνία υπογραφής του.

Συγκεκριμένα, οι επιμορφώσεις απευθύνονταν σε υπαλλήλους κρατικών φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό, προσωπικό που εργάζεται στην πρώτη γραμμή όπως στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (Κ.Ε.Δ.Ν.) και στις δομές φιλοξενίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), αστυνομικό προσωπικό του Υπ. Προστασίας του Πολίτη, στο προσωπικό των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, στο προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών, των Κέντρων Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων και στα στελέχη των δομών του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ που παρέχει απ' ευθείας υπηρεσίες σε αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Στο σύνολο των εκπαιδεύσεων συμμετείχαν δια ζώσης και διαδικτυακά περίπου 400 εργαζόμενοι. Η ΓΓΙΑΔ, σε συνεργασία με το Κ.Ε.Θ.Ι. και την Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, θα συνεχίσει τις εκπαιδεύσεις το επόμενο χρονικό διάστημα εμπλουτίζοντας τις θεματικές και με φυσική παρουσία εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων και σε άλλους δήμους και περιφέρειες.

Γυναίκες και τα Παιδιά τους

Η ΓΓΙΑΔ που έχει την επιστημονική εποπτεία του Δικτύου Δομών για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών τους υλοποιεί δράσεις και πρωτοβουλίες που αφορούν σε παιδιά που φιλοξενούνται μαζί με τις μητέρες τους στους Ξενώνες Φιλοξενίας.

Στο ΕΣΔΙΦ 2021-2025 περιλαμβάνεται το έργο «**Κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για την Ενίσχυση της Φιλικότητας των Ξενώνων του Δικτύου Δομών**» που αφορά στην παροχή οδηγιών και προτεινόμενων ενεργειών που θα ενισχύουν τη φιλικότητα των Ξενώνων Φιλοξενίας για τα παιδιά. Στο πλαίσιο του έργου αυτού, η ΓΓΙΑΔ προέβη στην καταγραφή των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών (ημεδαπών και προσφύγων) που διαμένουν με τις μητέρες τους στους ξενώνες φιλοξενίας του Δικτύου Δομών. Η μελέτη «Καταγραφή των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών που φιλοξενούνται στους ξενώνες φιλοξενίας - μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας της ΓΓΙΑΔ», εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού σε συνεργασία με το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα και την ΓΓΙΑΔ. Σε συνέχεια της μελέτης αυτής, καταρτίστηκε αρχές του 2024 **Σχέδιο Δράσης** από την UNICEF για την ενσωμάτωση της οπτικής του παιδιού στους Ξενώνες Φιλοξενίας.

Επιπροσθέτως, η ΓΓΙΑΔ συμμετέχει με τη συμβολή της στο πλαίσιο παρακολούθησης των δράσεων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της αναφορικά με το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το ΕΣΔ για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί (Child Guarantee) καθώς και το ΕΣΔ για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση.

Φτώχεια - κοινωνικός αποκλεισμός και διάσταση του φύλου

Στο πλαίσιο της Δράσης 4.3.5 Υποστήριξη γυναικών σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού του ΕΣΔΙΦ 2021-2025 προβλέπεται η συνεργασία της ΓΓΙΑΔ με τη ΓΓ Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας για τη λήψη μέτρων για γυναίκες σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Στο πλαίσιο της συνεργασίας, η ΓΓΙΑΔ συμμετείχε με εκπρόσωπό της στην

συγκροτηθείσα ομάδα εργασίας (απόφαση με αρ. πρωτ.1472/7-06-2022 με ΑΔΑ: 6Α2Χ46ΜΤΛΚ-ΣΜ9) για την κοινωνική προστασία των αστέγων και ατόμων και οικογενειών που διαβιούν σε συνθήκες αστεγίας.

Κλιματική κρίση και ισότητα των φύλων

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), αποδίδοντας μείζονα σημασία στην κλιματική κρίση και στις έμφυλες συνέπειές της, συνέστησε για πρώτη φορά διεπιστημονική Ομάδα έργου με στόχο την έκδοση θεματικού οδηγού για την ανάδειξη της ανωτέρω σχέσης, την αποτύπωση του εγχώριου έμφυλου χάρτη των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης, τις διαστάσεις της κλιματικής κρίσης, την οριζόντια ένταξη του φύλου στην διαμόρφωση προτάσεων και πλαισίου πολιτικής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την πρόληψη και μείωση του κινδύνου καταστροφών.

II. Πρότυπα και Ανάπτυξη Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων

Το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων συγκεντρώνει, μελετά έρευνες της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και παρουσιάζει με τη μορφή αναφορών, στατιστικά στοιχεία:

[-για την απασχόληση των μεταναστριών στην Ελλάδα.](#)

[-για την έμφυλη διάσταση της υγείας.](#)

[-για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών έτους 2022.](#)

Ετήσιες Εκθέσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την Έμφυλη Βία

Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης 2022: [Η Εφαρμογή των Πολιτικών Ισότητας των Φύλων στους Δήμους και τις Περιφέρειες](#) (Σεπτέμβριος 2023).

Προκειμένου να διεξαχθεί η έρευνα διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο στις Δημοτικές και τις Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας των Φύλων (ΔΕΠΙΣ και ΠΕΠΙΣ) και στη συνέχεια στάλθηκε στα αρμόδια, κατά περίπτωση, όργανα της Διοίκησης για θέματα ισότητας των φύλων, όπου αυτά υπήρχαν.

Η 4η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών στην Ελλάδα (Νοέμβριος 2023).

Με αφορμή την «25^η Νοεμβρίου-Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών» η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δημοσιοποίησε την «[4^η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών](#)».

Αποτυπώνει τη διαρκή προσπάθεια της Γ.Γ.Ι.Α.Δ. για την καταγραφή της έμφυλης βίας σε όλες τις εκφάνσεις της και κατ' επέκταση, την διαμόρφωση πολιτικών για την αντιμετώπισή της.

Επιλεγμένες Δράσεις

Το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων συνέβαλε στην ανάλυση των στατιστικών στοιχείων από το Δίκτυο Δομών και της Γραμμής SOS 15900 της Γ.Γ.Ι.Α.Δ. για το έτος 2023, καθώς και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων των αυτοδιοικητικών εκλογών 2023².

Συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής

[Πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς»](#)

Το πρόγραμμα αφορά στην κατ' οίκον φροντίδα βρεφών και νηπίων ηλικίας από 2 μηνών έως 2,6 ετών και προβλέπει την οικονομική ενίσχυση των εργαζομένων γονέων, των μονογονέων, των αναδόχων και ιδιαίτερα των μητέρων για τη χρήση πιστοποιημένων υπηρεσιών φροντίδας των παιδιών τους. Σε πρώτη φάση

² [10^ο Ενημερωτικό Δελτίο, Ιανουάριος-Μάρτιος 2023](#)

[11^ο Ενημερωτικό Δελτίο, Απρίλιος-Ιούνιος 2023](#)

[Αποτελέσματα Αυτοδιοικητικών Εκλογών, Οκτώβριος 2023](#)

εφαρμόζεται πιλοτικά σε 62 Δήμους της χώρας έως 31-12-2024 και στη συνέχεια θα υλοποιηθεί σε όλη την επικράτεια. Οι επιμελητές/-τριες μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες φροντίδας βρεφών και νηπίων είτε στο σπίτι τους είτε στην οικία των παιδιών.

Για το έτος 2023 καταγράφηκαν 97 εγκεκριμένες αιτήσεις στο Μητρώο Επιμελητών/-τριών και 601 εγκεκριμένες αιτήσεις ωφελούμενων γονέων.

Πρόγραμμα [«Σήμα Ισότητας στις επιχειρήσεις»](#)

Οι μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες εφαρμόζουν πολιτικές ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών μεταξύ εργαζομένων γυναικών και ανδρών, καθώς και πολιτικές για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία, μπορούν να λάβουν Σήμα Ισότητας από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Το Σήμα Ισότητας διαρκεί για δύο χρόνια και μπορεί να ανανεώνεται με αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης, ενώ μπορεί να αξιοποιείται σε όποια ενέργεια δημοσιότητας κρίνεται σκόπιμο από τις επιχειρήσεις.

Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης

Παρουσίαση του έργου της Βιβλιοθήκης Θεμάτων Ισότητας και Φύλου και του Ιστορικού Αρχείου στο πλαίσιο της τηλεοπτικής εκπομπής του ANT1 με τίτλο «Υγεία πάνω απ' όλα» (21/2/2023).

Συμμετοχή στη ραδιοφωνική εκπομπή της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης με τίτλο «Βιβλιοθήκες στα FM» μέσω του ραδιοφωνικού σταθμού 94FM του Δήμου Ηρακλείου Αττικής (10/3/2023).

Φιλοξενία της παρουσίασης του «Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία», που διοργανώθηκε από τη Γενική Γραμματεία και το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα (25/1/2023).

Διοργάνωση εκδήλωσης με θέμα την παρουσίαση του βιβλίου της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας του Παντείου Πανεπιστημίου Μ. Στρατηγάκη με τίτλο «Πολιτικές Ισότητας των Φύλων: ΟΗΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα» (16/2/2023).

Παραλαβή των παραδοτέων του Υποέργου 4 «Δημιουργία νέου υλικού προφορικών μαρτυριών» της Πράξης «Ψηφιακή Πύλη Βιβλιοθήκης Θεμάτων Ισότητας και Φύλου» του Ε.Π.«Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020» (Μάρτιος 2023).

Διοργάνωση τιμητικής εκδήλωσης για τις γυναίκες πληροφορήτριες που συμμετείχαν με τις μαρτυρίες τους στα έργα δημιουργίας και εμπλουτισμού του «Αρχείου Προφορικών Μαρτυριών Γυναικών», τα οποία υλοποιήθηκαν από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (26/4/2023).

Συμμετοχή του Τμήματος Βιβλιοθήκης και Ιστορικού Αρχείου της Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ. στη διοργάνωση της δράσης ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Συμβουλευτικού Κέντρου Αθήνας-Πολύκεντρο προς τους μαθητές και τις μαθήτριες του Γυμνασίου Νεμέας, η οποία φιλοξενήθηκε στη Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου (4/5/2023).

Διοργάνωση εκδήλωσης με θέμα την παρουσίαση του Τιμητικού Τόμου για την Μαρία Γκασούκα «Άνθρωποι, φύλα, ταυτότητες, πολιτισμοί-Λαογραφικές και έμφυλες προσεγγίσεις» (13/12/2023).

Συνδιοργάνωση από τη Βιβλιοθήκη και την Μ.Κ.Ο. WoT των εκδηλώσεων με τίτλο «Λέσχη Ανάγνωσης: Στο Ράφι».

Επιστολή προς το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υ.ΠΑΙ.Θ. με θέμα την πρόταση συνεργασίας με στόχο τη διοργάνωση δράσεων για τις στερεοτυπικές έμφυλες αναπαραστάσεις στα σχολικά εγχειρίδια πρωτοβάθμιας και

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και συμμετοχή σε τεχνική συνάντηση εργασίας στην έδρα του Ι.Ε.Π. για το ίδιο θέμα (2/1/2023 & 11/1/2023).

Ενημερωτική δράση προς τον Δήμο Αγίου Δημητρίου Αττικής με θέμα τον εμπλουτισμό της Δημοτικής Βιβλιοθήκης με τίτλους βιβλίων που αφορούν το φύλο (27/1/2023).

Ενημερωτική δράση προς το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου με θέμα το Ιστορικό Αρχείο της Βιβλιοθήκης Θεμάτων Ισότητας και Φύλου της Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ. (20/2/2023).

Ενημερωτική δράση προς την πολιτική του κρατικού φορέα ισότητας των φύλων με θέμα την πρόταση ενεργού συμμετοχής του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας στη διοργάνωση εκδηλώσεων για τις στερεοτυπικές έμφυλες αναπαραστάσεις στα σχολικά εγχειρίδια της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (23/3/2023).

Επιστολή-πρόσκληση προς συνολικά εξήντα γυναίκες-πληροφορήτριες, οι οποίες συμμετείχαν στα δύο Συγχρηματοδοτούμενα Έργα για τη δημιουργία αρχείου προφορικών μαρτυριών ενόψει σχετικής εκδήλωσης (19/4/2023).

Ενημερωτική δράση προς τη Μονάδα ΙΙ.Β1 της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ σχετικά με την αναγκαιότητα παράδοσης στη Βιβλιοθήκη των πρωτότυπων αδειών χρήσης και δημοσιοποίησης των προφορικών μαρτυριών που βρίσκονται μέσα στο φάκελο των παραδοτέων του έργου «Δημιουργία νέου υλικού προφορικών μαρτυριών» το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΥΛΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ» και με Κωδ. ΟΠΣ 5073529 του Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα 2014-2020» (24/5/2023).

Ενημερωτική δράση προς τον φορέα «Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης» του Ινστιτούτου Τεχνολογίας και Έρευνας με θέμα τα τεκμήρια της ΒΘΙΦ (Αθήνα, 27/10/2023). Ο εν λόγω φορέας απέστειλε αυθημερόν ευχαριστήριο μήνυμα στο αρμόδιο Τμήμα της Γ.Γ.Ι.Α.Δ.

Ενημερωτική δράση προς τις λίστες παραληπτών της Βιβλιοθήκης σχετικά με την Ημερίδα της Γ.Γ.Ι.Α.Δ. με θέμα τη συλλογή στατιστικών δεδομένων για τη βία κατά των γυναικών (24/11/2023).

Ενημερωτική δράση προς την Περιφέρεια Κρήτης με θέμα τη βάση δεδομένων της Βιβλιοθήκης Θεμάτων Ισότητας και Φύλου/ΒΘΙΦ (Αθήνα, 4/12/2023).

Συναντήσεις εργασίας – Δικτύωση

Συμμετοχή σε διαδικτυακή τεχνική συνάντηση εργασίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υ.ΠΑΙ.Θ. με θέμα τη διοργάνωση δράσεων για τις στερεοτυπικές έμφυλες αναπαραστάσεις στα σχολικά εγχειρίδια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (10/2/2023).

Η Ελλάδα ως καλή πρακτική σε έκθεση του ΟΗΕ για την πρόοδο της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο της CSW68

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της 68^{ης} Συνόδου Επιτροπής του ΟΗΕ για το Καθεστώς των Γυναικών (CSW68) εκπονήθηκε το 2023 έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την πρόοδο εφαρμογής των Συμπερασμάτων της 63^{ης} Συνόδου (2019) με θέμα την κοινωνική προστασία και την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και βιώσιμες υποδομές υπέρ της ισότητας των φύλων και της ενδυνάμωσης των γυναικών και των κοριτσιών. Η έκθεση με αριθμό τεκμηρίωσης [E/CN.6/2024/4](#) περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, καλές πρακτικές από 33 κράτη, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η Ελλάδα. Το θετικό πρόσωπο της χώρας μας στον τομέα της ισότητας των φύλων αποτυπώνεται με σαφήνεια στις παραγράφους 33, 35, 36, 43 και 45.

III. Ευρωπαϊκή & Διεθνής Συνεργασία για την Ισότητα των Φύλων

Νομοθετικές Πρωτοβουλίες και Ενσωμάτωση Κοινοτικού Δικαίου

Το ΥΚΟΙΣΟ (ΓΓΙΑΔ) έχει την ευθύνη για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο α) της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και σχετικά μέτρα (προθεσμία ενσωμάτωσης 28/12/2024) και β) της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/970 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής (προθεσμία ενσωμάτωσης 7/6/2026). Στο πλαίσιο αυτό συμμετείχε σε συνάντηση εργασίας με τη Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων και τα συναρμόδια Υπουργεία και προέβη στις διαδικασίες (πρόσκληση μελών ομάδας εργασίας) για την εκπόνηση προσχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2381.

Συμμετείχε σε συνάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τη μεταφορά στις εθνικές νομοθεσίες της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και σχετικά μέτρα.

Συμμετείχε στην πορεία συζητήσεων των ακόλουθων προτάσεων ευρωπαϊκών Οδηγιών:

- για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας
- σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα απασχόλησης και επαγγέλματος

-για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της.

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές

Έργο “Gender Mainstreaming in Public Policy and Budgeting”

Το Έργο χρηματοδοτείται από τη DG REFORM της Ευρ. Επιτροπής μέσω του Εργαλείου Τεχνικής Υποστήριξης 2022 (Technical Support Instrument - TSI) και υλοποιείται κατά την χρονική περίοδο Οκτώβριος 2022 - Δεκέμβριος 2024. Στόχος του Έργου είναι να συμβάλει στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) μέσω της εφαρμογής της «κατάρτισης προϋπολογισμών με ευαισθησία ως προς τη διάσταση του φύλου (gender responsible budgeting/GRB) και της εκτίμησης των επιπτώσεων των διαφόρων πολιτικών λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου (gender impact assessment/GIA)», υποστηρίζοντας έτσι την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (ν. 4604/2019 για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων). Κεντρικοί άξονες του είναι: α) ο εντοπισμός καλών πρακτικών, η εκτίμηση αναγκών και η διαμόρφωση στρατηγικών, β) η κατάρτιση σχεδίου δράσης και η ανάπτυξη δεξιοτήτων (capacity building) για την εφαρμογή και χρήση εργαλείων ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο σύνολο των πολιτικών, γ) η δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών, εργαλείων, προτύπων για την εφαρμογή του GRB και του GIA.

Ανάδοχος του Έργου είναι η Expertise France, ενώ το ΥΚΟΙΣΟ έχει συντονιστικό/υποστηρικτικό ρόλο για την υλοποίησή του στην Ελλάδα, συμμετέχοντας στο σύνολο των δράσεων. Στο πλαίσιο του διεξήχθησαν κατά το 2023:

-Δράσεις εκπαίδευσης (online και διά ζώσης σεμινάρια, διά ζώσης εργαστήρια) με τη συμμετοχή στελεχών των εμπλεκόμενων (πilotικών) Υπουργείων (Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας/ΓΓΙΑΔ, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης).

-Δράση ανταλλαγής καλών πρακτικών (study visit) με τον Καναδά.

-Εκπόνηση εις βάθος ανάλυσης (in-depth analysis) για το βαθμό ενσωμάτωσης της οπτικής του φύλου σε βασικές δημόσιες πολιτικές και στην κατάρτιση του προϋπολογισμού και κατάρτιση Σχεδίου Δράσης με βάση τα ευρήματα της ανάλυσης.

Πρόταση για χρηματοδότηση έργου μέσω του Εργαλείου Τεχνικής Υποστήριξης 2024

Συντάχθηκε πρόταση έργου³ με τίτλο «Harnessing gender-mainstreaming to address the developmental challenges at local and regional level: capacity building for members of Regional and Municipal Committees for Gender Equality» η οποία υποβλήθηκε στην DG REFORM τον Οκτώβριο του 2023 στο πλαίσιο του TSI 2024. Στόχος του έργου είναι η προώθηση της ένταξης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές και τις δράσεις της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω της εκπαίδευσης/οικοδόμησης δεξιοτήτων μελών των Περιφερειακών και Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια-ΕΣΔΓΕΑ (2023-2028)

Το Υπουργείο Εξωτερικών είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος δημόσιος φορέας για τον συντονισμό της εκπόνησης του ΕΣΔΓΕΑ. Η ΓΓΙΑΔ συμμετέχει στη διυπουργική ομάδα για τον σχεδιασμό και την επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου. Το ΕΣΔΓΕΑ, το οποίο εγκρίθηκε το 2023, ενσωματώνει οριζόντια την οπτική του φύλου στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων των δημοσίων φορέων προς εφαρμογή της Ατζέντας του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια σύμφωνα με τον ν. 4604/2019 για την ουσιαστική ισότητα των φύλων. Η ΓΓΙΑΔ έχει σημαντική συνεισφορά σε αυτό με έργα που διατρέχουν τους Πυλώνες 1-

³Η πρόταση έχει εγκριθεί και η υλοποίηση του έργου αναμένεται να ξεκινήσει το Β' Εξάμηνο του 2024.

4 του Σχεδίου Δράσης⁴, καθώς υπάρχει διασύνδεση και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων.

Άλλες δράσεις σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

Συμμετοχή στον συντονισμό της προετοιμασίας των εμπλεκόμενων φορέων ενόψει της πρώτης επίσκεψης αξιολόγησης στη χώρα της Ομάδας Εμπειρογνομητών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της βίας εναντίον των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (GREVIO).

Συμμετοχή στο σύνολο της διαδικασίας αξιολόγησης της χώρας από την GREVIO (επιτόπια επίσκεψη, συγκέντρωση και αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων/διευκρινίσεων, αποστολή παρατηρήσεων και αντικρούσεων επί του Σχεδίου Έκθεσης Αξιολόγησης).

Συμμετοχή σε τακτικές συναντήσεις ομάδων εργασίας και Επιτροπών διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (Advisory Committee for Equal Opportunities between Women and Men of the European Commission, High Level Group for Gender Mainstreaming, Gender Equality Committee of the Council of Europe, Management Board of EIGE, EIGE's Experts' Forum).

Σύνταξη Εθνικής Έκθεσης για την Καταπολέμηση όλων των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW) των Ηνωμένων Εθνών και υποβολή της στην αρμόδια Επιτροπή. Πριν την τελική αποστολή της Έκθεσης, είχε προηγηθεί αποστολή της στην ΕΕΔΑ, της οποίας οι παρατηρήσεις ελήφθησαν υπόψη.

⁴Πυλώνας I: Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης: 9 Έργα
Πυλώνας II: Ισότητα κατά φύλο αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία στη δημόσια ζωή, τον κρατικό μηχανισμό και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων: 4 Έργα
Πυλώνας III: Προστασία από την έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κατάχρηση και άλλες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των σχετικών δικαιωμάτων: 5 Έργα
Πυλώνας IV: Ανακούφιση και ανάκαμψη γυναικών και κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία: 1 Έργο

Προετοιμασία και διυπουργικός συντονισμός της προετοιμασίας των εμπλεκόμενων φορέων ενόψει της εξέτασης της χώρας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Διακρίσεων κατά των Γυναικών στη Γενεύη (CEDAW).

IV. Προαγωγή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023 πραγματοποιήθηκε η περαιτέρω ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ) και η υιοθέτηση καλών πρακτικών. Ο συντονισμός για την αποτελεσματικότερη και συνεκτικότερη εφαρμογή του ΧΘΔΕΕ σε εθνικό επίπεδο πραγματοποιήθηκε μέσω του ορισμένου σημείου επαφής (focal point) του ΥΚΟΙΣΟ και την ομάδα εργασίας που το πλαισιώνει και συντονίζει τις εν γένει ενέργειες για την περαιτέρω εφαρμογή του ΧΘΔΕΕ στην Ελλάδα.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Σχεδιασμός σύναψης μνημονίου Συνεργασίας ΕΚΔΔΑ-ΥΚΟΙΣΟ που περιλαμβάνει το Επιμορφωτικό πρόγραμμα με τίτλο: *«Ο ΧΘΔΕΕ – Σύγχρονες Εφαρμογές του στη Δημόσια Διοίκηση και Αυτοδιοίκηση»*.

Συμμετοχή του σημείου επαφής σε διεθνείς συναντήσεις διά ζώσης ή/και μέσω τηλεδιάσκεψης, όπως το «Online CharterXchange: A forum to pool knowledge to implement fundamental rights» (11-13 Δεκεμβρίου 2023).

Συνεισφορά στη σύνταξη της «Ετήσιας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του ΧΘΔΕΕ στην Ελλάδα - Σχολιασμός» (EU Charter Country Sheet for Greece – Comments by Greek Authorities).

Συνεισφορά στη σύνταξη της «Νέας Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (EU FRA) για την ενσωμάτωση της διάστασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα ταμεία/χρηματοδοτήσεις της ΕΕ» (New FRA Report: EU funds for fostering equality and inclusion).

Ενημέρωση και διάχυση της «Νέας καθοδήγησης για συνοριοφύλακες και άλλες αρχές - Προστατεύοντας τα παιδιά στα σύνορα της Ευρώπης» (Protecting children at Europe's borders - New guidance for border officials and other authorities).

Συνεισφορά στη σύνταξη της «Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (EU FRA). Ενσωμάτωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα ταμεία της ΕΕ - Ο ρόλος των Εθνικών Θεσμών και των Φορέων Ισότητας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (EU FRA Report on Mainstreaming fundamental rights into EU Funds - The role of National Human Rights Institutions and Equality Bodies).

Συνεισφορά στη σύνταξη της «Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ΕΕ (EU FRA) για την εφαρμογή του ΧΘΔΕΕ στην Ελλάδα, με παραδείγματα χρήσης και επισημάνσεις ως προς την προστιθέμενη αξία του Χάρτη στην ελληνική έννομη τάξη».

Ενημέρωση και διάχυση της «Επικαιροποιημένης Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (EU FRA) για τον χώρο της Κοινωνίας των Πολιτών για το έτος 2023» (Civil Space update 2023).

Τέλος, στο γενικότερο πλαίσιο προστασίας και ενδυνάμωσης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη χώρα μας, υποβλήθηκαν συνεισφορές και παρατηρήσεις στο Σχέδιο Γνωμοδότησης της Επιτροπής «Κοινωνική Πολιτική, Εκπαίδευση, Απασχόληση, Έρευνα και Πολιτισμός (SEDEC)», της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ), με τίτλο “Τερματισμός της έμφυλης βίας – οι δήμοι και οι περιφέρειες δείχνουν τον δρόμο”.

Προαγωγή δικαιωμάτων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων

Έκδοση της υπ. αριθμ. 111701/23οικ/19-12-2023 κοινής απόφασης των υπουργών Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας και Υγείας για την ανασυγκρότηση της κατά το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 4491/2017 (Α' 152) διεπιστημονικής γνωμοδοτικής Επιτροπής

για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου ανηλίκων – Ορισμός μελών (ΑΔΑ: 6Α6746ΝΛ2Α-Ι38).

Κατά τα οριζόμενα στο ν. 4491/2017 για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου μειώνεται το σημαντικό έλλειμμα όσον αφορά την απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων (π.χ. στη ζωή, την αξιοπρέπεια) των τρανς ατόμων, λόγω της αγχωτικής διαδικασίας που προϋπήρχε. Πλέον δίνεται η δυνατότητα σε κάθε άτομο να προβεί στην αλλαγή των καταχωρημένων πληροφοριών φύλου μέσω της ίδιας διαδικασίας που ισχύει για όλες τις περιπτώσεις αλλαγής πληροφοριών ταυτότητας, όπως το όνομα, χωρίς απαίτηση να υποβληθεί σε ιατρική επέμβαση, εξέταση ή θεραπεία. Το ίδιο ισχύει και για ανηλίκους ηλικίας 17 ετών εφόσον έχουν ρητή συγκατάθεση των γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων τους και για ανηλίκους ηλικίας 15-17 ετών, εφόσον επιπλέον της ρητής συγκατάθεσης των γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων τους υπάρχει και η γνωμοδότηση επιστημονικού - ιατρικού συμβουλίου. Με την παραπάνω ΚΥΑ η θητεία της διεπιστημονικής γνωμοδοτικής Επιτροπής ανανεώθηκε για άλλα 2 χρόνια.

Προαγωγή Δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (ευαισθητοποίηση δημοσίου τομέα)

Υλοποίηση του επιμορφωτικού προγράμματος «Τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία» που έχει ενταχθεί στον προγραμματισμό του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Ε.Κ.Δ.Δ.Α.

Το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα εκτιμάται ότι αποτελεί ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο με σημαντική ανταπόκριση από τους δημόσιους υπαλλήλους. Η ένταξή του στον προγραμματισμό του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) αποτελεί σημαντική εξέλιξη στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συστηματική βάση, όπως προβλέπεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία, ειδικότερα στον Πυλώνα 5, Στόχο 28, ο οποίος αφορά στην Ενημέρωση, Κατάρτιση και Επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης, με τις Δράσεις 1 και 2.

Για την περαιτέρω αξιοποίηση του εκπαιδευτικού αυτού εργαλείου, προτάθηκε η επέκταση του προγράμματος σε επαγγελματίες των δομών και στελέχη της διοίκησης, που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, του ΥΚΟΙΣΟ, αλλά και η ενσωμάτωσή του σε περισσότερους τομείς επιμόρφωσης και κατάρτισης του δημόσιου τομέα.

Τα αναμενόμενα οφέλη για τους επιμορφωνόμενους είναι η κατανόηση της στρατηγικής και των πολιτικών ενεργούς ένταξης που αφορούν στα άτομα με αναπηρία, η πληρέστερη κατάρτιση όλων των εμπλεκόμενων και κατά συνέπεια η καλύτερη επιχειρησιακή τους ετοιμότητα προς όφελος του πολίτη, η ευαισθητοποίηση των δημοσίων υπαλλήλων ως προς τα θέματα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε αγαθά και υπηρεσίες και τέλος, η ενημέρωση των συμμετεχόντων ως προς τη διεθνή πρακτική και το εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

V. Δράσεις του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) ιδρύθηκε το 1994 και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα (Φορέας Γενικής Κυβέρνησης) που υπάγεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας - ΠΔ 77/2023 (Α' 130).

Λειτουργία των δομών του Πανελλαδικού Δικτύου της ΓΓΙΑΔ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας

- Το ΚΕΘΙ συνέχισε τη λειτουργία των 14 Συμβουλευτικών Κέντρων (ΣΚ) για γυναίκες που είναι θύματα έμφυλης βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα λειτουργούν στις πρωτεύουσες των 13 Περιφερειών της χώρας (στην Αττική λειτουργούν 2 ΣΚ σε Αθήνα και Πειραιά), παρέχουν κοινωνική, ψυχολογική, νομική και εργασιακή συμβουλευτική) και ανήκουν

στο Πανελλαδικό Δίκτυο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

- Το ΚΕΘΙ συνέχισε να παρέχει στις δομές του Δικτύου διερμηνεία σε αραβικά και φαρσί.
- Συνέχιση της συνεργασίας με τη ΔΥΠΑ για ένταξη των άνεργων γυναικών θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στο πρόγραμμα απασχόλησης Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ).
- Το ΚΕΘΙ συνέχισε να παρέχει επιστημονική εποπτεία και να συντονίζει τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ με δυνατότητα καθημερινής επικοινωνίας με την Τριμελή Ομάδα Επιστημονικού Συντονισμού και τους/τις πέντε (5) επιστημονικούς/ές επόπτες/τριες για επιστημονικά θέματα που αντιμετωπίζουν τα στελέχη των δομών. Επιπρόσθετα, το ΚΕΘΙ συνεχίζει να παρέχει ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη των δομών του Δικτύου για την αποφυγή επαγγελματικής εξάντλησης και την εποπτική τους στήριξη στα περιστατικά που αντιμετωπίζουν. Τέλος, το ΚΕΘΙ συνεχίζει να λειτουργεί το Πρόγραμμα Νομικής Βοήθειας, στο πλαίσιο του οποίου παρέχει νομική εκπροσώπηση, σε συνεργασία με τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους, σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας που είναι ωφελούμενες των δομών του Πανελλαδικού Δικτύου.

Το ΚΕΘΙ, εντός του έτους 2023, εκπόνησε τα κάτωθι:

Ερευνητική Έκθεση για τη διερεύνηση των στάσεων και την καταγραφή αναγκών φορέων και οργανισμών σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο για τη βία και παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας, στο πλαίσιο της Πράξης «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε φορείς και επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα».

Συνοπτικά σύμφωνα με την έρευνα:

- Η ψήφιση του ν. 4808/2021 αξιολογείται ως πολύ σημαντική από την πλειονότητα των εκπροσώπων φορέων.
- Λιγότεροι/ες από τους/τις μισούς/ές εργαζόμενους/ες έχουν ενημερωθεί για το περιεχόμενο του Νόμου.
- Ένα σημαντικό ποσοστό φορέων δεν έχει υλοποιήσει κάποια ενέργεια για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης.
- Οι φορείς έχουν ανάγκη από επιμόρφωση, προκειμένου να λάβουν πληροφόρηση για τους τρόπους διαχείρισης περιστατικών παρενόχλησης στο εσωτερικό τους, να εξοικειωθούν με τους ορισμούς του θεσμικού πλαισίου και να ενημερωθούν για τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας.
- Στις μεγάλες επιχειρήσεις και στους φορείς που απασχολούν πολλά άτομα η διαχείριση περιστατικών είναι πιο εύκολο να γίνει αμερόληπτα και με δίκαιο τρόπο, ενώ σε φορείς με μικρό αριθμό προσωπικού εντοπίζονται αντικειμενικές δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τις διαπροσωπικές σχέσεις.
- Η καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης στο εργασιακό περιβάλλον, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για το σπάσιμο της σιωπής που καλύπτει την παρενόχληση και τη σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία.
- Η προστασία των προσωπικών δεδομένων των προσώπων που εμπλέκονται σε ένα περιστατικό βίας και παρενόχλησης στο εργασιακό περιβάλλον, και ιδιαίτερα η διασφάλιση της ανωνυμίας του καταγγέλλοντος ατόμου, είναι εξαιρετικά σημαντική.
- Για την πλειοψηφία του δείγματος, ένα θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης, που έχει υποστεί ζημιές ως συνέπεια της παρενόχλησης, είναι σκόπιμο να αποζημιώνεται κατάλληλα από τον φορέα όπου έλαβε χώρα το περιστατικό.

-Έρευνα για την [«κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των αναγκών γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία»](#).

Συνοπτικά σύμφωνα με την έρευνα:

Οι ανάπηρες γυναίκες υφίστανται όλες τις μορφές βίας και κακοποίησης (σωματικής, ψυχολογικής, σεξουαλικής, οικονομικής) ενώ επιπρόσθετα ειδικές κατηγορίες αναπήρων γυναικών αντιμετωπίζουν ειδικές μορφές βίας, όπως είναι οι περιπτώσεις «καταναγκαστικών γάμων» στην κοινωνική ομάδα των Ρομά, οι ακούσιες αμβλώσεις σε γυναίκες με νοητική ή ψυχοκοινωνική αναπηρία και ο εκφοβισμός παιδιών (κοριτσιών και αγοριών με αναπηρία) στο σχολείο.

Η άσκηση ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος γυναικών με αναπηρία επιφέρει σωρευτικές επιπτώσεις και αναπηρικές καταστάσεις και μάλιστα όχι μόνο σε παρούσες αλλά και μέλλουσες γενιές.

Σε κάποιες περιπτώσεις η αναπηρία συντελεί στην ένταση της βίας αλλά και στην εκμετάλλευση και τον εγκλωβισμό της ανάπηρης γυναίκας στην κακοποιητική σχέση και την ενίσχυση της εξάρτησης.

Οι γυναίκες και παιδιά με αναπηρία εμφανίζουν την ιδιαιτερότητα να είναι συχνά θύματα κακοποιητικών ή/και βίαιων συμπεριφορών και από τους φροντιστές τους. Γενικά μιλώντας διαφαίνεται ότι οι γυναίκες με αναπηρία εμφανίζουν μεγαλύτερη ένταση της ευαλωτότητας από το γενικό πληθυσμό των γυναικών υποκειμένων σε εις βάρος τους βία, ιδιαίτερα ενδοοικογενειακή.

Διαπιστώθηκαν εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης αναπήρων γυναικών θυμάτων βίας και κυρίως ενδοοικογενειακής, κυρίως λόγω έλλειψης κτηριακής προσβασιμότητας αλλά και έλλειψης προσβάσιμης πληροφόρησης.

Διαπιστώθηκαν εμπόδια στην πρόσβαση και προσβασιμότητα στο δημόσιο χώρο, λόγω έλλειψης σχετικής κουλτούρας και κοινωνικής αδιαφορίας ακόμη και στις περιπτώσεις της δικαιωματικής στάθμευσης και προσβασιμότητας των ΑμεΑ, αλλά και εμπόδια στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, με τις γυναίκες με αναπηρία να βιώνουν δυσπιστία και αστυνομική αδιαφορία.

Το φαινόμενο της βίας κατά ατόμων με αναπηρία, ιδιαίτερα των γυναικών χαρακτηρίζεται από εντυπωσιακή υποκαταγραφή η οποία έχει ως συνακόλουθη συνέπεια την απουσία ενός υποστηρικτικού πλαισίου παροχής υπηρεσιών στήριξης σε θύματα βίας, ενώ συνδέεται με την ανεπαρκή εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας και ψυχικής υγείας, όπως το ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό, ιατροδικαστές, ψυχίατροι, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί.

Το θέμα της αντιμετώπισης των πολλαπλών διακρίσεων, τις οποίες υφίστανται οι γυναίκες με αναπηρία, προσκρούει αφενός στη μη γνώση και ενημέρωση των γυναικών αυτών των συναφών δικαιωμάτων τους αλλά και των φορέων συνδρομής τους.

Εντοπίστηκαν εμπόδια στην πρόσβαση των γυναικών με αναπηρία στους δικαστικούς θεσμούς λόγω προκαταλήψεων, σχετικής αδιαφορίας ή/και έλλειψης σχετικής ενημέρωσης αρμοδίων (ενδεικτικά της αστυνομίας).

Οι υπάρχουσες δομές (ψυχιατρεία κ.λπ.) δεν κρίνονται επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες γυναικών θυμάτων βίας με βαριά ψυχική αναπηρία ή/και βαριά και πολλαπλή αναπηρία συμπεριλαμβανομένης της κινητικής, ενώ κάποια προγράμματα στέγασης και φροντίδας εφαρμόζονται κατά περίπτωση.

Διαδικτυακή έρευνα [«Διερεύνηση των αναγκών των άνεργων γυναικών»](#) που επιδίωξε να συμβάλει στη βαθύτερη κατανόηση των λόγων που δημιουργούν δυσχέρειες στις γυναίκες αναφορικά με την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας.

Συνοπτικά σύμφωνα με την έρευνα:

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων (81,5%) δεν μπορούν να εργαστούν με ασφάλιση και μισθό, επειδή δυσκολεύονται να βρουν την κατάλληλη γι' αυτές εργασία.

Το 38,9% των γυναικών δήλωσε ότι έληξε η σύμβασή τους, ενώ το 18,5% σταμάτησε να εργάζεται λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων.

Η πλειοψηφία των γυναικών (70,4%) ανέφερε πως αναζητούν εργασία μέσα από αγγελίες στον τύπο ή στο διαδίκτυο, ενώ το 64,8% απευθύνεται σε φορείς απασχόλησης, όπως η ΔΥΠΑ ή το Ανώτατο Συμβούλιο Εύρεσης Προσωπικού (ΑΣΕΠ), ή αναζητά προκηρύξεις Δήμων.

Ως προς τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα που οι ερωτώμενες θεωρούν ότι χρειάζονται για το επάγγελμα που θέλουν να εργαστούν είναι ο βασικός τίτλος σπουδών (75,9%), οι γνώσεις Η/Υ (68,5%) και η γνώση ξένης γλώσσας (64,8%).

Οι περισσότερες γυναίκες (51,9%) θεωρούν τις επικοινωνιακές ικανότητες αλλά και το εργασιακό ήθος (51,9%) ως τα πιο σημαντικά άτυπα προσόντα που χρειάζονται για την εργασία που θέλουν να απασχοληθούν. Το δεύτερο πιο σημαντικό άτυπο προσόν είναι η ικανότητα εργασίας σε ομάδα (40,7%) και το τρίτο, με ποσοστό 29,6%, η ικανότητα επίλυσης σύνθετων προβλημάτων.

Λίγο παραπάνω από τις μισές ερωτώμενες προτιμούν να εργάζονται τόσο διά ζώσης όσο και με τηλεργασία. Καμία δεν προτιμά να εργάζεται μόνο με τηλεργασία ενώ πλειονότητα αυτών (80%) θα ήθελε να εργαστεί με πλήρη απασχόληση.

Όσον αφορά την ύπαρξη ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών για επαγγελματική ανάπτυξη, το 68,5% των γυναικών διαφωνεί ότι υπάρχουν ίσες ευκαιρίες, το 66,7% διαφωνεί ότι υπάρχει ισότιμη κατανομή ανδρών και γυναικών σε ίδιες θέσεις εργασίας ενώ το 55,6% διαφωνεί ότι οι άνδρες και οι γυναίκες προωθούνται με την ίδια συχνότητα σε ευκαιρίες εργασίας.

Οι ερωτώμενες διαφωνούν (το 27,8% διαφωνεί απόλυτα και το 35,3% διαφωνεί απλώς) με τη δήλωση ότι οι άνδρες και οι γυναίκες προσλαμβάνονται με την ίδια ευκολία.

Επίσης, υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα έργα:

-«Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε Φορείς και Επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα»

Το Έργο είχε ως βασικό σκοπό την καταπολέμηση της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας μέσα από την ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας και την ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων και προσώπων. Ειδικότερα, στις δράσεις του έργου εντάσσονται πρωτοβουλίες για την υποστήριξη φορέων προκειμένου να εκπληρώσουν τις νομικές υποχρεώσεις σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών, την ενημέρωση και την επιμόρφωση εργαζομένων σύμφωνα με το νέο νομικό πλαίσιο για τη βία και παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας, καθώς και για την ευρύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στο εν λόγω πεδίο μέσα από τη συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων (π.χ. Επιμελητήρια, συλλόγους εργαζομένων, ενώσεις εργοδοτών).

Τέλος, το έργο ανέπτυξε επιμορφωτικό πρόγραμμα ασύγχρονης μορφής (stand-alone module) και συγκεκριμένα τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού e-learning και δημιουργία ενός ολοκληρωμένου μαθήματος, το οποίο είναι διαθέσιμο σε εκπαιδευτική πλατφόρμα <https://elearning.kethi.gr/>, προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση και να επιμορφωθούν στα θέματα βίας και παρενόχλησης όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Γενικό στόχο του επιμορφωτικού προγράμματος αποτέλεσε η παροχή πληροφόρησης σε εργαζόμενες και εργαζόμενους στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σχετικά με την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας.

«Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων»

Το ΚΕΘΙ κατά το έτος 2023 συνέχισε για τρίτη σχολική χρονιά, την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων», που απευθύνεται σε μαθητές/τριες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των τάξεων και όλων των τύπων σχολείων σε όλη τη χώρα.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο: «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων», που υλοποιήθηκε από εργαζόμενες του ΚΕΘΙ τη σχολική χρονιά 2023-2024, παρακολούθησαν 2.788 μαθητές και μαθήτριες και 253 εκπαιδευτικοί σε 49 σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρα (18 της Αττικής και 31 της υπόλοιπης Ελλάδας). Όλοι και όλες οι εκπαιδευτικοί έκριναν ότι οι δράσεις πληροφόρησης/ευαισθητοποίησης αναφορικά με το ζήτημα της ισότητας των φύλων, της έμφυλης βίας και των διακρίσεων είναι αναγκαίες και έχουν θετικό αποτύπωμα. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι μετά την παρακολούθηση του προγράμματος είναι σε θέση να αναγνωρίζουν/εντοπίζουν περιστατικά βίας κατά των κοριτσιών ή και σεξιστικές αναφορές. Η πλειονότητα των μαθητών/τριών θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη πληροφόρησής τους σχετικά με τα ζητήματα έμφυλης βίας, στερεοτύπων και ισότητας των φύλων. Οι μαθητές/τριες πιστεύουν ότι το υλικό που τους παρουσιάστηκε στη διάρκεια του προγράμματος ήταν χρήσιμο και ότι πλέον

μπορούν ευκολότερα να εντοπίζουν περιστατικά βίας κατά των κοριτσιών ή σεξιστικές συμπεριφορές. Επίσης, πιστεύουν ότι ανάλογες δράσεις μπορούν να συμβάλουν στην αλλαγή αντιλήψεων και στάσεων.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

I. Πολιτικές Κοινωνικής Αλληλεγγύης – Δράσεις & Προνοιακές Παροχές

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023 συνεχίστηκε η καθολική εφαρμογή του προγράμματος «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» σε όλους τους δήμους της χώρας. Στην υπ' αριθμ. Δ13/53923/23-7-2021 (Β'3359) ΚΥΑ και διόρθωση σφάλματος (Β'3554), καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του προγράμματος, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 97046/06-11-2023 (Β' 6456) ΚΥΑ, με την οποία αυξήθηκε το εγγυημένο ποσό κατά 8% για τις αιτήσεις που εγκρίνονται από 1^η Δεκεμβρίου 2023 και εφεξής.

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) είναι ένα προνοιακό πρόγραμμα που στοχεύει α) στην εισοδηματική ενίσχυση των ατόμων που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, β) την προώθησή τους και διασφάλιση της πρόσβασής τους σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά και γ) την υποστήριξη των δικαιούχων του προγράμματος για την ένταξη ή την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Τον Δεκέμβριο του 2023 υπήρξαν 199.701 εγκεκριμένα αιτήματα νοικοκυριών, που αντιστοιχούν σε 335.977 μέλη νοικοκυριού. Ενδεικτικά στατιστικά στοιχεία ευαλωτότητας: Οι μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούν το 6,47% των νοικοκυριών που έχουν ενταχθεί στο ΕΕΕ, τα νοικοκυριά με ανήλικα μέλη το 18,15%, οι άστεγοι το 6,41%, και τα νοικοκυριά με τουλάχιστον ένα μέλος ΑμεΑ το 5,21%. Επίσης τα νοικοκυριά με μέλη άνω των 65 ετών αποτελούν το 19,32%.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αποτελεί η πλατφόρμα του Προγράμματος, η οποία δίνει τη δυνατότητα διασύνδεσης με βάσεις δεδομένων άλλων υπηρεσιών για τη διασταύρωση των οικονομικών στοιχείων των δικαιούχων. Με αυτόν τον τρόπο αποτυπώνεται η εικόνα των τελευταίων έξι μηνών, όσον αφορά στα εισοδήματα και τη σύνθεση των νοικοκυριών και παρέχεται άμεση οικονομική ενίσχυση σε όσους έχουν πρόσφατα μείνει άνεργοι ή έχουν μειωθεί τα εισοδήματά τους.

Το Πρόγραμμα δεν έχει στόχο μόνο την οικονομική ενίσχυση των αιτούντων αλλά συνδυάζει συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες, παροχές και αγαθά, όπως χαρακτηριστικά, η δυνατότητα ένταξης στο Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής

Υλικής συνδρομής του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (TEBA) - νυν Προτεραιότητα 6. Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στέριση του ΕΚΤ+, που περιλαμβάνει τη διανομή τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Το εν λόγω Πρόγραμμα έχει ευθυγραμμιστεί με τους όρους του ΕΕΕ από το 2017, την περίοδο δηλαδή της καθολικής εφαρμογής του ΕΕΕ, προκειμένου ωφελούμενοί του να καθίστανται αυτοδίκαια οι εκάστοτε δικαιούχοι του ΕΕΕ. Περαιτέρω, δίνεται η δυνατότητα ένταξης στο κοινωνικό τιμολόγιο παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας ή ύδρευσης σε δήμους και δημοτικές επιχειρήσεις της χώρας.

Επιπλέον, τα νοικοκυριά με ανήλικα μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν τη φοίτησή τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση, υποχρέωση που ελέγχεται είτε ηλεκτρονικά μέσω διασύνδεσης με την αντίστοιχη πλατφόρμα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού είτε μέσω βεβαίωσης φοίτησης από την αρμόδια σχολική μονάδα.

Το ΕΕΕ δεν αποτρέπει τους δικαιούχους από την αναζήτηση εργασίας αφού δεν διακόπτεται με την έναρξη απασχόλησης και η εισοδηματική ενίσχυση παραμένει σταθερή για έξι (6) μήνες, λαμβάνοντας υπόψη την εισοδηματική τους κατάσταση έξι μήνες πριν την έγκριση της αίτησής τους. Ένας από τους σημαντικότερους στόχους του Προγράμματος είναι η επανένταξη των δικαιούχων στην αγορά εργασίας μέσω υπηρεσιών ενεργοποίησης, συμμετοχή σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ή απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η καθολική εφαρμογή της διαδικασίας διασύνδεσης των ωφελουμένων του ΕΕΕ με υπηρεσίες 2ου (κοινωνικές υπηρεσίες) και 3ου πυλώνα (υπηρεσίες ενεργοποίησης για την ένταξη στην απασχόληση) ξεκίνησε την 1η Ιουνίου 2021 μετά την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής, της αξιολόγησής της και του ανασχεδιασμού. Η διαδικασία διασύνδεσης περιλαμβάνει:

(α) Ενημέρωση για υπηρεσίες 2ου Πυλώνα στο πλαίσιο συνεδρίας με τον ωφελούμενο στην Κοινωνική Υπηρεσία του δήμου ή το Κέντρο Κοινότητας και

(β) Δημιουργία Ατομικού Σχεδίου Δράσης (Α.Σ.Δ.) στο πλαίσιο συνάντησης των ωφελουμένων με Εργασιακό Σύμβουλο στα Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης (Κ.Π.Α.) της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.).

Επιπρόσθετα, ένα πρότυπο εργαλείο «Κοινωνικού Ιστορικού – Σχεδίου Ένταξης» σχεδιάστηκε μέσα στο 2023 από Ομάδα Εργασίας, που δημιουργήθηκε γι' αυτόν τον σκοπό, με τη συμμετοχή της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας σε συνεργασία με τον Σύλλογο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος και το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η ανάγκη, την οποία καλείται να καλύψει το εν λόγω πρότυπο, αναδείχθηκε τόσο κατά την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της Διαδικασίας Διασύνδεσης των Ωφελουμένων του ΕΕΕ με υπηρεσίες 2ου και 3ου πυλώνα όσο και από τις υποχρεώσεις της χώρας μετά την έκδοση της Σύστασης του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 2023/C 41/01 "Council Recommendation of 30 January 2023 on adequate minimum income ensuring active inclusion".

Το ΥΚΟΙΣΟ συμμετέχει στην υλοποίηση του έργου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Κοινωνική Επανάταξη των πλέον Ευάλωτων Ομάδων»/"Social Reintegration of the Most Vulnerable Groups".

Το έργο περιλαμβάνει δράσεις στο πλαίσιο του 3ου πυλώνα του ΕΕΕ και συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης και επιχορήγησης της απασχόλησης με φορέα υλοποίησης τη Δ.ΥΠ.Α. για τουλάχιστον 7.000 ωφελούμενους του ΕΕΕ, εκ των οποίων και άστεγοι δικαιούχοι. Οι δράσεις κατάρτισης αναμένεται να ξεκινήσουν μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα και να ακολουθήσουν τα προγράμματα απασχόλησης.

Τέλος, στο πλαίσιο της πρόσκλησης με αριθμό VP/2020/003 του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την "Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία" (**EaSI**) με τίτλο: "Establishing and testing integrated interventions aimed at supporting people in (the most) vulnerable situations" και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας της Ιρλανδίας υλοποιήθηκε πρόγραμμα με ομάδα στόχο μονογονεϊκές οικογένειες. Σκοπός ήταν η δημιουργία ενός ολιστικού πλαισίου ενεργοποίησης και υποστήριξης της απασχολησιμότητας των μονογονέων μέσα από τη συνεργασία της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης με λοιπές υπηρεσίες και τοπικούς παράγοντες (μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς). Το προτεινόμενο πλαίσιο ενεργοποίησης στη χώρα

μας εφαρμόζεται πιλοτικά σε ένα δείγμα εκατό περίπου (100) μονογονέων, ανέργων, δικαιούχων του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, κατοίκων του Δήμου Αθηναίων, έως 50 ετών, με ανήλικα τέκνα. Ταυτόχρονα, επελέγη ένα «ομοειδές», ως προς τα στοιχεία ευαλωτότητας, δείγμα ωφελουμένων του ΕΕΕ, προκειμένου να συγκριθεί η πορεία των ωφελουμένων προς την απασχόληση σε συνάρτηση με την επίδραση των υπηρεσιών στήριξης που έλαβαν.

Φαρμακευτική περίθαλψη

Με το άρθρο 33 του Ν.4368/2016 (Α΄ 21) και την υπ΄ αρ. Α3(γ)/ΓΠ/οικ.25132/2016 ΚΥΑ (Β΄ 908), προβλέφθηκε η δωρεάν πρόσβαση των ανασφάλιστων πολιτών για ιατρική περίθαλψη στο Ε.Σ.Υ., καθώς και η πρόσβασή τους σε φαρμακευτική περίθαλψη με τους όρους που ισχύουν για τους ασφαλισμένους πολίτες. Επιπλέον, προβλέπεται η δυνατότητα απαλλαγής από την επιβολή συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη για οικονομικά αδύναμους και άλλες ευάλωτες κατηγορίες πολιτών.

II. Προστασία Ατόμων με Αναπηρία, Ηλικιωμένων και Χρονίως Πασχόντων

Κατά το έτος 2023 συνεχίστηκε η καταβολή των επιδομάτων που προβλέπονται για τους ανασφάλιστους και οικονομικά αδύναμους υπερήλικες, ήτοι του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλικών (άρθρο 93, ν.4387/2016) και της σύνταξης ανασφάλιστου υπερήλικα του ν. 1296/1982, καθώς και του Επιδόματος Στεγαστικής Συνδρομής Ανασφάλιστων Υπερηλικών (άρθρα 24-30 ν. 4756/2020).

Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλικών

Σε ανασφάλιστους ηλικιωμένους, καθώς και σε αυτούς που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, καταβάλλεται Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους και δεν λαμβάνουν ή δεν δικαιούνται να λάβουν σύνταξη από το εξωτερικό ή οποιαδήποτε ασφαλιστική ή προνοιακή παροχή από την Ελλάδα, μεγαλύτερη από το πλήρες ποσό του επιδόματος, το οποίο ανέρχεται στα 387,90 ευρώ μηνιαίως.

Περαιτέρω κριτήρια για τη χορήγησή του ορίζονται στο άρθρο 93 του ν. 4387/2016 (Α' 85). Συγκεκριμένα, για την καταβολή του επιδόματος τίθεται ως προϋπόθεση το ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα των υποψήφιων δικαιούχων, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημά τους να μην υπερβαίνει το ποσό των 4.320 ευρώ, ή στην περίπτωση εγγάμων, να μην υπερβαίνει το ποσό των 8.640 ευρώ.

Σημειώνεται ότι το ποσό του επιδόματος αυξήθηκε από 360 ευρώ σε 387,90 ευρώ με την υπ' αριθμ. 126331/28-12-2022 κοινή υπουργική απόφαση «Συντελεστής της παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 4387/2016» (Β' 6949).

Αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση του Επιδόματος είναι ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

Οι ανασφάλιστοι υπερήλικες που ελάμβαναν παροχή από τον ΟΓΑ κατά τις διατάξεις του ν. 1296/1982, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του ν. 4093/2012, εξακολουθούν να λαμβάνουν την παροχή και μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4387/2016.

Το συνολικό ύψος της δαπάνης για το έτος 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία πληρωμών του ΟΠΕΚΑ, ανήλθε στα εκατόν εβδομήντα ένα εκατομμύρια ευρώ (171.000.000€) και ο αριθμός των δικαιούχων σε 15.474 για τη Σύνταξη ανασφάλιστου υπερήλικα του ν. 1296/1982, 17.683 για το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων και 10.209 για τους ομογενείς εξ Αλβανίας (στοιχεία Δεκεμβρίου 2023).

Τον Δεκέμβριο του 2023 χορηγήθηκε έκτακτη εφάπαξ οικονομική ενίσχυση των ανασφάλιστων υπερηλίκων ύψους εκατόν πενήντα ευρώ (150€) δυνάμει του

άρθρου 118 του ν. 5072/2023 (Α' 198). Το ύψος της δαπάνης ανήλθε σε έξι εκατομμύρια εκατό χιλιάδες ευρώ (6.100.000 €).

Επίδομα Στεγαστικής Συνδρομής Ανασφάλιστων Υπερηλίκων (άρθρα 24-30 ν. 4756/2020)

Σε μοναχικούς ανασφάλιστους και οικονομικά αδύναμους ηλικιωμένους, καθώς και σε ζεύγη ανασφάλιστων και οικονομικά αδύναμων ηλικιωμένων χορηγείται Επίδομα Στεγαστικής Συνδρομής Ανασφάλιστων Υπερηλίκων, υπό την προϋπόθεση ότι στερούνται ιδιόκτητης στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οίκημα, τελούν σε κατάσταση οικονομικής αδυναμίας και δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με εξαίρεση τη σύνταξη του ν. 1296/1982 (Α' 128) και το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων του άρθρου 93 του ν. 4387/2016 (Α' 85).

Με τις διατάξεις των άρθρων 24-30 του ν. 4756/2020 (Α' 235) εισήχθησαν νέες ρυθμίσεις για τη χορήγηση του Επιδόματος Στεγαστικής Συνδρομής Ανασφάλιστων Υπερηλίκων. Ειδικότερα, δικαιούχοι του Επιδόματος Στεγαστικής Συνδρομής Ανασφάλιστων Υπερηλίκων είναι ανασφάλιστα μοναχικά άτομα, τα οποία έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους ή ζεύγος ανασφάλιστων συνδεδεμένων με γάμο ή με σύμφωνο συμβίωσης, εκ των οποίων τουλάχιστον ο ένας έχει συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας του. Περαιτέρω προϋποθέσεις ορίζονται στα άρθρα 25 και 26 του ν. 4756/2020.

Για το έτος 2023, το ύψος της συνολικής δαπάνης ανήλθε σε δύο εκατομμύρια επτακόσιες ενενήντα χιλιάδες ευρώ (2.790.000 €). Ο αριθμός των δικαιούχων ανήλθε σε 757 (στοιχεία Δεκεμβρίου 2023).

Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία

Συνεχίζεται η υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος «Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία».

Η πρώτη φάση του πιλοτικού Προγράμματος, που θεσπίστηκε με τα άρθρα 32-39 του ν. 4837/2021, ξεκίνησε να υλοποιείται από τον Απρίλιο του 2022, με το άνοιγμα της πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων για λήψη της υπηρεσίας από Άτομα με Αναπηρία που διέμεναν εντός των ορίων της Περιφέρειας Αττικής. Τον Μάιο του 2023 άνοιξε η πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων για Άτομα με Αναπηρία που διαμένουν στις υπόλοιπες 12 Περιφέρειες της χώρας. Η πλατφόρμα έκλεισε στα μέσα Ιουνίου του 2023 και μέσω αλγορίθμου αναδείχθηκαν συνολικά 1.250 επιλέξιμες αιτήσεις προς αξιολόγηση. Οι αξιολογήσεις ξεκίνησαν στις 30 Νοεμβρίου 2023, μετά την εκπαίδευση των αξιολογητών. Μέχρι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί 2.463 Προσωπικού Βοηθοί και έχουν συναφθεί 1.095 συμφωνητικά (αριθμός ωφελούμενων 855, αυτό συμβαίνει επειδή κάποιος ωφελούμενος μπορεί να έχει συνάψει συμφωνητικά με περισσότερους του ενός Προσωπικούς Βοηθούς).

Το Πρόγραμμα υλοποιείται σύμφωνα με τον 4^ο στόχο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αλλά και με το άρθρο 19 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, για την ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσής τους και της συμπερίληψής τους στην κοινότητα και την αποφυγή της ιδρυματοποίησης και περιθωριοποίησής τους.

Κάρτα Αναπηρίας

Η Κάρτα Αναπηρίας βάσει του άρθρου 20 της αριθμ. 16996/23-2-2023 Κοινής Υπουργικής Απόφασης γίνεται υποχρεωτικώς αποδεκτή από όλους τους φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, ως μέσο απόδειξης των αναγραφόμενων σε αυτήν δεδομένων ταυτοποίησης και αναπηρίας.

Επιπλέον, όλοι οι φορείς τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οι νομικές οντότητες, οφείλουν να εξυπηρετούν κατά προτεραιότητα τους κατόχους Κάρτας Αναπηρίας σε διαδικασίες που απαιτούν φυσική παρουσία και να τους παρέχουν κάθε διευκόλυνση που

απαιτείται για την εξυπηρέτησή τους και ιδίως κάθε διευκόλυνση που καλύπτει τυχόν έλλειμμα προσβασιμότητας του χώρου ή της διαδικασίας.

Ως εκ τούτου οι κάτοχοι της Κάρτας Αναπηρίας και τα εμποδιζόμενα άτομα χρησιμοποιούν κατά αποκλειστικότητα τις θέσεις (καθίσματα) που προορίζονται για άτομα με αναπηρία και ενδεικτικώς σε μέσα μαζικής μεταφοράς, χώρους αναμονής και συναθροίσεων.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 της σχετικής ΚΥΑ η κάρτα αναπηρίας διαλειτουργεί με τα πληροφοριακά συστήματα έκδοσης και επικύρωσης εισιτηρίων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και των εποπτευόμενων από αυτό Φορέων και παρέχουν υπό προϋποθέσεις ελεύθερη είσοδο ή μειωμένο τίμημα εισόδου σε άτομα με αναπηρία και στο συνοδό τους.

Τέλος, τα άτομα με αναπηρίες, που δικαιούνται δελτίο μετακίνησης και που διαθέτουν Ψηφιακή Κάρτα Αναπηρίας, σε ισχύ βάσει του άρθρου 106 του ν. 4961/2022 τουλάχιστον με την σήμανση “II”, δεν απαιτείται να προσκομίσουν τη Γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής ως δικαιολογητικό. Αντί αυτής μπορούν να προσκομίσουν την Ψηφιακή Κάρτα αναπηρίας στην οποία και αναγράφεται το κλιμάκιο αναπηρίας.

Αποϊδρυματοποίηση

Στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος της Αποϊδρυματοποίησης και βάσει της υπό στοιχεία 60135/1579/15-12-2017 (Β' 4590) Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικονομικών, με θέμα «Πρόγραμμα “Αποϊδρυματοποίηση ατόμων με αναπηρία”», το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΚΚΠΠΔΕ) αναπτύσσει 6 Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ), με σκοπό τη μετεγκατάσταση 24 ωφελουμένων του Παραρτήματος κοινωνικής φροντίδας και κοινωνικής υποστήριξης ΑΜΕΑ Λεχαινών. Ήδη από το 2022 στο ΚΚΠΠΔΕ λειτουργούν 2 ΣΥΔ και κατά το έτος 2023 τέθηκαν σε λειτουργία η 1η ΣΥΔ στις 23-10-2023 και η 3η ΣΥΔ στις 20-11-2023,

έχοντας επιφέρει ολοκληρωτική αλλαγή στη ζωή των ωφελούμενων του προγράμματος.

III. Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας εκπονήθηκε το 2022, από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, με στόχο την οριοθέτηση και τεκμηρίωση των στρατηγικών επιλογών του Υπουργείου, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, μέσω της ανάπτυξης μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, που διαβιούν στην Ελλάδα.

Η νέα Εθνική Στρατηγική θέτει πρωτίστως:

1. τις κύριες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες και δράσεις προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της χώρας και της αναβάθμισης του κοινωνικού της ιστού,
2. τις νέες στρατηγικές προτεραιότητες για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και
3. τους νέους στόχους και τις γενικές κατευθύνσεις της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Η νέα Εθνική Στρατηγική εισάγει ένα νέο μοντέλο «ενεργητικών πολιτικών» κοινωνικής προστασίας, οι οποίες προσανατολίζονται ιδίως στην πρόληψη και αντιμετώπιση των συνεπειών που δημιουργούνται από τα φαινόμενα της ανεργίας, της φτώχειας και του αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία. Δεν περιορίζεται στην παθητική υποστήριξη των ευάλωτων ατόμων, αλλά προβλέπει παρεμβάσεις

ενεργητικών μέτρων, που θα ενισχύσουν ουσιαστικά τους ενδιαφερόμενους να αντιμετωπίσουν καταστάσεις ανάγκης και να επαναφέρουν την ζωή τους σε φυσιολογικό ρυθμό. Απώτερος στόχος των παρεμβάσεων είναι η σταδιακή αποκατάσταση της αυτοδυναμίας και του αυτοσεβασμού των εξυπηρετούμενων.

Η δομή της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) Επιχειρησιακούς Άξονες:

- 1: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά
- 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες
- 3: Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση
- 4: Διακυβέρνηση της ΕΣΚΕ

Θεματικές Ομάδες Εργασίας στο πλαίσιο παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (ΕΣΚΕ)

Ο σχεδιασμός του ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία κατά την οποία οι ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού συχνά απέχουν από αυτήν ή υποεκπροσωπούνται.

Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη κρίθηκε σκόπιμη η ενίσχυση της συνεργασίας και δικτύωσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προκειμένου η διαβούλευση να είναι συνεχής και επικοινωνιακή για τους ίδιους τους ωφελούμενους.

Προς αυτή την κατεύθυνση, συστάθηκαν, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, πέντε (5) θεματικές ομάδες εργασίας, ανά ομάδα στόχου που συνεπικουρούν το έργο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής:

- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία και ένταξη των ΑμεΑ.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία και ένταξη των Ρομά.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των παιδιών και των οικογενειών τους.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των ηλικιωμένων / προώθηση της αποϊδρυματοποίησης.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των αστέγων και ατόμων και οικογενειών που διαβιούν σε συνθήκες αστεγίας.

Η σύνθεση των ομάδων διαφοροποιήθηκε αναλόγως της ομάδας στόχου. Σε αυτές μετέχουν στελέχη της δημόσιας διοίκησης, του Συνηγόρου του Πολίτη, της ΕΕΔΑ, του ΣΚΛΕ, της ΚΕΔΕ, των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας και βεβαίως εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών φορέων των ομάδων στόχου.

Πρωταρχικός σκοπός των ομάδων ήταν η ενίσχυση της διαβούλευσης. Η συμμετοχή των άμεσα εμπλεκόμενων μερών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα συμβάλλει στην συγκέντρωση όλης της διαθέσιμης πληροφορίας, τον σχεδιασμό και επανασχεδιασμό δράσεων και στην υποβολή και επεξεργασία από κοινού προτάσεων και μέτρων πολιτικής. Επιπρόσθετα, και με δεδομένο ότι η νέα Εθνική Στρατηγική αποτελεί ένα κείμενο δυναμικής φύσεως, η διαρκής λειτουργία των ομάδων εργασίας ενισχύει τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα κατά την ανατροφοδότησή της. Οι Ομάδες ξεκίνησαν τη λειτουργία τους τον Ιούνιο του 2022.

Πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα»

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής έχει την εποπτεία και τον έλεγχο του Προγράμματος «Σχολικά Γεύματα». Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες δημόσιων δημοτικών σχολείων, με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων-κηδεμόνων τους και στοχεύει αφενός, στην αντιμετώπιση των αναγκών σίτισης των μαθητών/τριών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και αφετέρου, στην

υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αποτροπή φαινόμενων σχολικής διαρροής.

Κατά το σχολικό έτος 2022-2023, το Πρόγραμμα κάλυψε 207.514 μαθητές/τριες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατά το σχολικό έτος 2023-2024, 217.267. Φορέας υλοποίησης και των δύο περιόδων ήταν και παραμένει ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), εποπτευόμενος οργανισμός του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ΕΜ)

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής είναι αρμόδια για το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών για την κοινωνική προστασία, την κοινωνική συνοχή καθώς και των πολιτικών που αποσκοπούν στη διασφάλιση της κοινωνικής αλληλεγγύης και στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο πλαίσιο του ΕΜ, η Διεύθυνση παρακολουθεί τη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας. Τα Κέντρα Κοινότητας αποτελούν βασικό «πυρήνα» διευρυμένων υπηρεσιών τύπου «Υπηρεσία μίας στάσης», λειτουργούν ως δομές συμπληρωματικές των Κοινωνικών Υπηρεσιών των αντίστοιχων ΟΤΑ α' βαθμού και εποπτεύονται από αυτές.

Σκοπός τους είναι η υποστήριξη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α' βαθμού στην εφαρμογή πολιτικών κοινωνικής προστασίας και στην ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με όλα τα Κοινωνικά Προγράμματα και Υπηρεσίες που υλοποιούνται στην περιοχή λειτουργίας τους.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας, έως 31.12.2023, λειτουργούσαν στη χώρα 258 Κέντρα Κοινότητας, 66 Παραρτήματα Ρομά, 11 Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) και 9 κινητές μονάδες. Κατά το ίδιο έτος, στο σύνολο των δομών υπηρετούσαν 1.248 στελέχη, τα οποία εξυπηρέτησαν, κατά το έτος αναφοράς, 116.236 άτομα, σε

σύνολο 964.745 ατόμων που έχουν εξυπηρετηθεί από τα Κέντρα Κοινότητας από την έναρξη της λειτουργίας τους (2017).

IV. Κοινωνική Ένταξη Ρομά

Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2030 (Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά)

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά προβλέπει τη σύσταση οργάνων διακυβέρνησης, μέσω των οποίων προωθείται και ελέγχεται η υλοποίηση της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά, ενώ ταυτόχρονα τίθενται οι άμεσες προτεραιότητες πολιτικής για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα:

Κυβερνητική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (ΦΕΚ Α' 183'/2022, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Α' 217/2023): κύρια αρμοδιότητά της είναι ο πολιτικός προγραμματισμός και η επικαιροποίηση ή αναθεώρηση των προτεραιοτήτων και στόχων της Ε.Σ.Κ.Ε. και Σχεδίου Δράσης Ρομά 2021-2030, με στόχο τον αποτελεσματικό συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων και φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Η Επιτροπή συνεδριάζει δύο φορές ανά έτος, υπό την προεδρεία του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας και τη συμμετοχή Γενικών Γραμματέων από όλα τα συναρμόδια υπουργεία, με αρμοδιότητα στην κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Συμβουλευτική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (υπ' αριθμ. πρωτ. 2262/14.03.2023 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας – ΑΔΑ:99ΥΣ46ΜΤΛΚ-Ο84, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την υπ' αριθμ. πρωτ. 22814/21.03.2024 Απόφαση – ΑΔΑ: 9ΞΧΘ46ΝΛ2Α-ΣΜ3). Πρόκειται για συμβουλευτικό όργανο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας με αντικείμενο τη διατύπωση εισηγήσεων, προτάσεων και απόψεων προς την Κυβερνητική Επιτροπή, αναφορικά

με την πορεία υλοποίησης, αξιολόγησης δεδομένων, αποτίμησης παρεμβάσεων και αναγκών αναθεώρησης της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά. Στη Συμβουλευτική Επιτροπή συμμετέχουν υπηρεσιακοί παράγοντες φορέων, στο πεδίο αρμοδιότητας των οποίων ανήκει, μεταξύ άλλων, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, αλλά και εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των Ρομά.

Φόρουμ Ρομά: αποτελεί μία πλατφόρμα ανοιχτής διαβούλευσης των ίδιων των Ρομά, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων και συλλογικοτήτων των Ρομά. Ο ρόλος του είναι η διατύπωση προτάσεων προς τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με κομβικά πεδία παρέμβασης ανά τομέα της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά 2021 – 2030, ενώ στοχεύει στην ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των Ρομά σε θέματα που τους αφορούν. Εντός των ετών 2023-2024 ολοκληρώθηκε η εκδήλωση ενδιαφέροντος από τις οργανώσεις Ρομά, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης της Γενικής Γραμματείας, και σχεδιάζεται η πρώτη συνεδρίαση της πλατφόρμας.

Επιτροπή Πολιτικής Ο.Τ.Α. Α' βαθμού για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, η οποία συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 396/15.11.2022 απόφαση του Δ.Σ. της Κ.Ε.Δ.Ε., προβλέποντας τη συμμετοχή Δημάρχων από περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις Ρομά, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και πρακτικών και την προώθηση συνεργειών και ειδικών παρεμβάσεων σε κομβικά τοπικά ζητήματα για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Σημειώνεται ότι ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην υλοποίηση παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, είναι κομβικής σημασίας, κυρίως στον τομέα της στέγασης, λαμβάνοντας υπόψη και το αρθρ. 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.3463/2006, Α'ΦΕΚ 114, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Σύσταση και αξιολόγηση Τοπικών Ολοκληρωμένων Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά: Σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006/ΦΕΚ Α' 114/08.06.2006, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), οι Ο.Τ.Α Α'

βαθμού είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή πολιτικών και τη συμμετοχή σε δράσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη και φροντίδα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων που διαβιούν εντός των διοικητικών τους ορίων. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας κάλεσε τους ΟΤΑ Α' βαθμού για τη σύσταση Τοπικών Σχεδίων Δράσης. Στοχεύουν στην ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και την βελτίωση συνθηκών διαβίωσης αξιοποιώντας γενικευμένες και στοχευμένες πολιτικές ένταξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αλλά και δράσεις κοινωνικής καινοτομίας. Επιπλέον, τα Τοπικά Σχέδια Δράσης περιλαμβάνουν και δράσεις ευαισθητοποίησης και καταπολέμησης των διακρίσεων και των στερεοτύπων. Το Τοπικό Σχέδιο Δράσης υποβάλλεται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και επικαιροποιείται ανά διετία. Ως τώρα, από τους 145 δήμους που έχουν δηλώσει ότι στα διοικητικά τους όρια διαβιούν πληθυσμοί Ρομά, έχουν παραληφθεί 82 Τ.Σ.Δ (56,6%). Διενεργείται αξιολόγηση των υποβληθέντων Τ.Σ.Δ.

Τρέχουσες Δράσεις υλοποίησης της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά 2021-2030

Στο πλαίσιο υλοποίησης των τεσσάρων Πυλώνων της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά, κατά την περίοδο αναφοράς έλαβαν χώρα οι εξής δράσεις:

- Πυλώνας II για την ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε βασικές υπηρεσίες και αγαθά (εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, κοινωνική φροντίδα και στέγαση):

«Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών απασχόλησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ηλικίας 20 έως 44 ετών, που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες όπως οι Ρομά» - Π. Ε. Π. 2014-2020. Φορέας υλοποίησης του προγράμματος, συνολικού προϋπολογισμού ύψους 5.869.000€, είναι η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης. Το πρόγραμμα προβλέπει την επιχορήγηση 100 Ρομά με 14.800€ για τη λειτουργία ατομικής επιχείρησης για 12

μήνες και υλοποιείται σε 8 περιφέρειες (Αττικής - Πελοποννήσου – Στερεάς Ελλάδας – Δυτικής Ελλάδας – Νοτίου Αιγαίου – Βορείου Αιγαίου – Θεσσαλίας – Ηπείρου). Εντός του έτους 2023 στο ΠΕΠ Αττικής έγιναν 32 αιτήσεις και εκδόθηκαν 6 αποφάσεις ένταξης, ενώ στο ΠΕΠ Πελοποννήσου έγιναν 16 αιτήσεις και εκδόθηκαν 8 αποφάσεις ένταξης. Το Πρόγραμμα θα μεταφερθεί στα ΠΕΣΠ 2021 – 2027 για υλοποίηση στις περιφέρειες Αττικής, Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας μέχρι εξαντλήσεως του υπολειπόμενου προϋπολογισμού.

Έργο «Κοινωνική επανένταξη των πλέον ευάλωτων ομάδων - Ρομά (SUB1 - Social Reintegration of the Most Vulnerable Groups): υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με προϋπολογισμό ύψους 2.910.225€ και φορέα υλοποίησης τη Δ.ΥΠ.Α. Το πρόγραμμα αφορά στην κατάρτιση για 145 ώρες και για 6 μήνες επιδοτούμενης απασχόλησης 159 ατόμων, με σκοπό την απόκτηση γνώσης σε τεχνικά επαγγέλματα (βοηθός περιποίησης νυχιών, βοηθός ράπτη/ιας ενδυμάτων, υπάλληλος εστίασης (σερβιτόροι), καθαριστής/τρια οχημάτων, συντηρητής/τρια χώρων πρασίνου). Προβλέπεται να ωφεληθούν συνολικά 477 νέοι Ρομά άνω των 15 ετών και εντός του έτους αναμένεται η έκδοση της σχετικής Κ.Υ.Α. ώστε να εκκινήσει η υλοποίηση του προγράμματος.

Υποτροφίες Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). Οι υποτροφίες χορηγούνται στο πλαίσιο του από το 2020 τριετούς πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας και του ΕΑΠ, για την προσφορά δυνατότητας δωρεάν φοίτησης στα Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως Ρομά που διαβιώνουν σε καταυλισμούς και σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού ή ακραίας φτώχειας, καθώς και Ρομά που παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης, ωφελούμενους λόγω αστεγίας, πρώην φιλοξενούμενους δομών παιδικής προστασίας ή φιλοξενούμενους δομών παιδικής προστασίας που έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους. Στόχος είναι η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, η αναβάθμιση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και η ένταξη

στην αγορά εργασίας των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, 11 υποτροφίες χορηγήθηκαν σε Ρομά και διαμεσολαβητές Ρομά ενώ αντίστοιχα χορηγήθηκαν 6 υποτροφίες για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024.

Πρόσκληση για την «Προσωρινή Μετεγκατάσταση, Ανάπτυξη, Αντικατάσταση ή/και Επέκταση Δικτύων Υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης ειδικών κοινωνικών ομάδων (Ρομά)», ΤΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών – Άξονας Προτεραιότητας 3.14 για την «Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών» - με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 15.000.000,00€ – αιτήσεις 01/03/2023 ως 29/12/2023. Η πρόσκληση αφορά στα εξής:

Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης (ως 3.500.000,00€ ανά αίτημα): πρόκειται για κατάλληλα οργανωμένους χώρους που διατίθενται από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., τα Ν.Π.Δ.Δ ή παραχωρούνται από ιδιώτες, για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων που διαβιούν σε πρόχειρα ή παράτυπα καταλύματα. Οι παρεμβάσεις αφορούν και στην παραχώρηση χρήσης οικόσκων σε οικόπεδα ιδιοκτησίας των ωφελούμενων με την έγγραφη συναίνεσή τους και με ταυτόχρονη παροχή συνοδευτικών υπηρεσιών, για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής ένταξης. Οι Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης οργανώνονται ως ενιαίο σύμπλεγμα κοινωνικών οικιστικών μονάδων με τις απαιτούμενες προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις, τις απαιτούμενες υποδομές (αποχέτευσης, ύδρευσης, οδοποιίας, ηλεκτροφωτισμού, αποκομιδής απορριμμάτων κ.λπ.), καθώς και άλλων τυχόν υποστηρικτικών εγκαταστάσεων για την υγιεινή και ασφαλή διαβίωση.

Ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και επέκταση δικτύων υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης (ως 1.750.000,00€ ανά αίτημα): Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και βελτίωση δικτύων υποδομής (π.χ. δίκτυο ακαθάρτων, δίκτυο ομβρίων, ΗΜ δίκτυα, συγκοινωνιακό δίκτυο, κ.ο.κ.) με σκοπό την βελτίωση συνθηκών διαβίωσης του ωφελούμενου πληθυσμού Ρομά στις θέσεις όπου διαβιεί. Σε περίπτωση που η προσωρινή μετεγκατάσταση δεν είναι εφικτή λόγω έλλειψης διαθέσιμου και κατάλληλου χώρου, εγκαθίστανται στους οικισμούς

προσωρινές ή κινητές μονάδες υγιεινής και ατομικής καθαριότητας με κοινόχρηστες τουαλέτες, κοινόχρηστα λουτρά και υποδομές πλήσης ματισμού, είτε εντός της υφιστάμενης περιοχής εγκατάστασης αυτών είτε σε γειτονική δημόσια, δημοτική ή ιδιωτική έκταση. Τα δίκτυα κοινής ωφέλειας των οικισμών αναπτύσσονται, βελτιώνονται, αντικαθίστανται. Η υλοποίηση της εν λόγω δράσης αναφέρεται σε υφιστάμενους οικισμούς σε εκτάσεις για τις οποίες δεν έχουν εγερθεί νομικές ενστάσεις από τους νόμιμους ιδιοκτήτες τους.

Έχει ενταχθεί στο ΤΠΑ του ΥΠΕΣ με την αριθμ. Πρωτ. 93422/1-11-23 (ΑΔΑ: ΨΚΣΗ46ΜΤΛ6-7ΞΗ) απόφαση ένταξης και συνολικό προϋπολογισμό 1.674.000€ για το Δήμο Λοκρών, ενώ η πρόταση του Δήμου Λαρισαίων, με προϋπολογισμό 1.750.000€ βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας.

Το ΥΚΟΙΣΟ έχει δώσει σχετική σύμφωνη γνώμη στο Δήμο Δέλτα, για την χρηματοδότηση και υλοποίηση των περιγραφόμενων στην Τεχνική Έκθεση κατασκευαστικών εργασιών, συνολικού κόστους 1.750.000€, κατόπιν υποβολής του σχετικού Τεχνικού Δελτίου Πράξης (Τ.Δ.Π). Αναμένεται η υποβολή σχετικής Τ.Δ.Π προς το Υπ. Εσωτερικών εντός του άμεσου χρονικού.

Έχει εκδοθεί ΦΕΚ Α' 3210/16.05.2023 της Έγκρισης για τη δημιουργία Οργανωμένου Χώρου Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων στον Δήμο Αμπελοκήπων – Μενεμένης. Ο αναμενόμενος προϋπολογισμός της αναμένεται να ανέλθει περί τα 3.500.000,00€.

Ο δήμος Ηρακλείου Κρήτης έχει υποβάλει ολοκληρωμένο φάκελο για την προσωρινή μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά που διαβιεί στη θέση «2 Αοράκια». Έχει συνταχθεί σχέδιο Κ.Υ.Α., και αναμένονται οι σχετικές εισηγητικές εκθέσεις από τις αρμόδιες ΓΔΟΥ (Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Υπουργείου Εσωτερικών). Ο αναμενόμενος προϋπολογισμός αναμένεται να ανέλθει περί τα 3.500.000,00€.

Έχει υποβληθεί και εξετάζεται για τη χορήγηση σύμφωνης γνώμης, πρόταση από τον Δήμο Νέστου για ανάπτυξη/βελτίωση/αντικατάσταση δικτύων κοινής ωφέλειας για την περιοχή του δήμου που διαβιεί πληθυσμός Ρομά. Ο προϋπολογισμός της προτεινόμενης δράσης ανέρχεται στο ποσό των 1.750.000€. Σε διαδικασία προετοιμασίας υποβολής πρότασης βρίσκεται και ο Δήμος Διδυμοτείχου.

Συνέργειες και χρηματοδοτήσεις από φορείς του εξωτερικού

Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας είναι, μεταξύ άλλων, το Εθνικό Σημείο Επαφής στην ΕΕ για θέματα που αφορούν στην κοινωνική ένταξη των Ρομά. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκει τη συστηματική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους φορείς, καθώς και την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μηχανισμών για την υλοποίηση της αποστολής της. Εντός του έτους αναφοράς 2023, έλαβαν χώρα οι εξής δράσεις:

Πρόγραμμα Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) «Κοινωνική Ένταξη και Ενδυνάμωση των Ρομά», 4.750.000€ (ΠΔΕ και Χρηματοδοτικός Μηχανισμός ΕΟΧ). Το πρόγραμμα ΕΟΧ Κοινωνική Ένταξη και Ενδυνάμωση των Ρομά περιελάμβανε:

α) τη Λειτουργία 25 μελών Ομάδας Δράσης (Task Force) για την Κοινωνική Ένταξη και Ενδυνάμωση των Ρομά, η οποία δρα ως το βασικό εργαλείο για την ενίσχυση, την παρακολούθηση και την εφαρμογή της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά και των σχετικών πολιτικών και μέτρων, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η λειτουργία της ξεκίνησε το έτος 2021 και ολοκληρώθηκε στις 30-04-2024. Οι ειδικοί συνεργάτες δραστηριοποιήθηκαν στις Περιφέρειες της Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Δυτικής Ελλάδας, πραγματοποιώντας επισκέψεις/αυτοψίες στο πεδίο (σε οικισμούς και καταυλισμούς Ρομά) με στόχο την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, την καταγραφή των αναγκών, την ενδυνάμωση των κατοίκων Ρομά και την ανάπτυξη συνεργασιών με εκπροσώπους Ρομά και σχετικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε σε εκπαιδευτικές δράσεις σε σχολεία, όπου υπάρχει υψηλή συμμετοχή παιδιών Ρομά, με σκοπό την ενημέρωση επί των δικαιωμάτων

των παιδιών, αλλά και την ευρύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας. Επιπλέον, η Ομάδα, σε συνεργασία με τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας, συμμετείχε σε πολλές δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών Ρομά, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σε θέματα υγείας και προληπτικής ιατρικής, ενώ, επίσης, συνέδραμε στην επίλυση αστικοδημοτικών προβλημάτων πολιτών Ρομά.

β) Μικρές επιχορηγήσεις (small grants schemes) σε συμπράξεις φορέων ως εξής:

1ο Μικρό Σχέδιο Επιχορήγησης «Ενδυνάμωση των γυναικών και των νέων Ρομά», με προϋπολογισμό 1.000.000€, στις Περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Δυτικής Ελλάδας (και σε όμορες Περιφέρειες). Αφορά στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και άρση στερεοτύπων, την ενδυνάμωση των οργανώσεων πολιτών Ρομά και δράσεις συμβουλευτικής.

2ο Μικρό Σχέδιο Επιχορήγησης «Πρώθηση και Υποστήριξη των παιδιών Ρομά σε καλοκαιρινές κατασκηνώσεις» με προϋπολογισμό 250.000€, στις περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Δυτικής Ελλάδας (και σε όμορες Περιφέρειες) και αφορά:

στη συμμετοχή 100 παιδιών Ρομά μαθητών Δημοτικού Σχολείου ηλικίας 6-12 ετών, σε καλοκαιρινές κατασκηνώσεις έτους 2023 -περίοδος διάρκειας 15 ημερών, σε δράσεις ενημέρωσης, συμβουλευτικών συνεδριών, βιωματικών προπαρασκευαστικών εργαστηρίων, στην υποστήριξη από Διαμεσολαβητή Ρομά και Παιδαγωγό Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.

Συμβούλιο της Ευρώπης – Εκπροσώπηση στην Επιτροπή Εμπειρογνομώνων για τους Ρομά και τους Ταξιδευτές (ADI – ROM)

Στο πλαίσιο της εκπροσώπησης στην Επιτροπή Εμπειρογνομώνων για τους Ρομά και τους Ταξιδευτές (ADI – ROM) υλοποιήθηκαν τα εξής:

Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας της ADI – ROM και συνεισφορά με τη συλλογή στοιχείων σε εθνικό επίπεδο για την διενέργεια «Μελέτης σκοπιμότητας και πιθανό σχέδιο σύστασης σχετικά με τις πολιτικές και πρακτικές εξάλειψης του διαχωρισμού και ένταξης στον τομέα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των νέων Ρομά και ταξιδευτών». (Task Force Group for the preparation of a Feasibility study for a possible draft Committee of Ministers (CM) Recommendation

on desegregation and inclusion policies and practices in the field of education for Roma and Traveller children).

Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας της ADI – ROM και συνεισφορά με τη συλλογή στοιχείων σε εθνικό επίπεδο για την δημιουργία προγράμματος ανάπτυξης ικανοτήτων και εργαλείων που θα υποστηρίζουν την εφαρμογή της Σύστασης CM/Rec(2020)2 σχετικά με τη διδασκαλία της ιστορίας των Ρομά και ταξιδευτών «ADI-ROM Working Group in charge of preparing a “capacity building programme and tools supporting the implementation of recommendation cm/rec(2020)2 on the inclusion of the history of roma and/or travellers in school curricula and teaching materials at national level”.

Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας για τη σύνταξη και επεξεργασία του σχεδίου σύστασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των κοριτσιών και γυναικών Ρομά και ταξιδευτών. Η Σύσταση CM/Rec(2024)1 Recommendation of the Committee of Ministers to member States on equality of Roma and Traveller women and girls, κατόπιν έγκρισης από την Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων, τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη (CDADI), εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 5 Απριλίου 2024.

Διοργάνωση θεματικής επίσκεψης εργασίας στις 20-22 Σεπτεμβρίου 2023 στην Αθήνα με θέμα την προσχολική εκπαίδευση παιδιών Ρομά (0-6 ΕΤΩΝ). Στη συνάντηση συμμετείχαν εμπειρογνώμονες της επιτροπής ADI-ROM από τη Γαλλία, Ιρλανδία, Βόρεια Μακεδονία, Σλοβακία, Τουρκία, Κύπρο, και Ουγγαρία, για την ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων με εκπροσώπους της εκπαίδευσης καθώς και της κοινωνίας των πολιτών για το θέμα των πολιτικών συμπερίληψης παιδιών Ρομά (0-6 ΕΤΩΝ) και ενίσχυσης της συμμετοχής τους στην προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Η συνάντηση εντόπισε καλές πρακτικές στον τομέα και πιθανές λύσεις για το συγκεκριμένο θέμα. Κατά τη διάρκεια της θεματικής επίσκεψης τα μέλη της Επιτροπής πραγματοποίησαν επιτόπια επίσκεψη στην Αργολίδα, όπου ενημερώθηκαν για ένα πιλοτικό πρόγραμμα σχετικά με την καταπολέμηση του διαχωρισμού στην εκπαίδευση, που υλοποιεί το Συμβούλιο της Ευρώπης σε

συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Επίσης, επισκέφθηκαν σχολεία της περιοχής Νέας Κίου και συναντήθηκαν με τους τοπικούς φορείς συλλόγους Ρομά, γονείς Ρομά και εκπαιδευτικούς, με εμπειρία σχετικά με τις προκλήσεις και τις καλές πρακτικές στην Προσχολική εκπαίδευση για παιδιά Ρομά.

Roma Platform 2020- Ανάπτυξη της Εθνικής Πλατφόρμας Διαβούλευσης και Διαλόγου για θέματα Ρομά του Εθνικού Σημείου Επαφής για τους Ρομά»: εντός του έτους 2023 ολοκληρώθηκε το έργο, το οποίο μεταξύ άλλων περιελάμβανε τα εξής: (α) διοργάνωση δυο συναντήσεων εθνικής εμβέλειας στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά μετά το 2020, (β) την επιμόρφωση 20 νέων Ρομά επιστημόνων και την χρηματοδότηση δύο εξ αυτών για πρακτική άσκηση στην Γενική Γραμματεία, διάρκειας 6 μηνών. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με συνολική διάρκεια 24 μήνες και προϋπολογισμό ύψους 199.000€.

Roma Platform - National Platform "For Roma with Roma" 2023-2025. Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε εντός του έτους 2023 με διάρκεια 24 μήνες (1/6/2023 ως 31/5/2025) και συνολικό προϋπολογισμό ύψους 195.938.40€. Αντικείμενο του έργου είναι η θεσμική ανάπτυξη του Εθνικού Σημείου Επαφής Ρομά για την ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο διευκόλυνσης των εθνικών διαδικασιών διαβούλευσης. Σε αυτό το πλαίσιο διευκολύνει περαιτέρω τον δημόσιο διάλογο, την αμοιβαία συνεργασία για την ενίσχυση των πολιτικών μεταξύ όλων συναρμόδιων φορέων για τον συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 – 2030. Θα ενισχυθεί επίσης η εκπροσώπηση των Ρομά στους επιχειρησιακούς μηχανισμούς της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030. Ειδικότερα το έργο αποτελείται από τις εξής επιμέρους δράσεις:

Επικαιροποίηση πανελλαδικής καταγραφής των οικισμών/καταυλισμών Ρομά σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο βάσει προδιαγεγραμμένης μεθοδολογίας,

Διεξαγωγή δειγματοληπτικής έρευνας σε Ρομά βάσει προδιαγεγραμμένης μεθοδολογίας (συλλογή στοιχείων για εκπαιδευτικό επίπεδο, υγεία, συμμετοχή

στην εκπαίδευση και σχολική παρακολούθηση/ διαρροή, τρέχουσα ασχολία και χαρακτηριστικά εργασίας, ωφέλεια από επιδοματικές παροχές, υπάρχουσες αναπηρίες κλπ.),

Λειτουργία της Κυβερνητικής Επιτροπής και της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά - συνεδριάσεις, διαβουλεύσεις σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για θέματα που σχετίζονται με τους οριζόντιους και τομεακούς στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη των Ρομά,

Λειτουργία Φόρουμ Ρομά – διοργάνωση δυο ετήσιων συνδιασκέψεων,

Εφαρμογή του Συστήματος δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030 (έρευνα συλλογής στοιχείων για όλα τα πεδία κοινωνικής ένταξης των Ρομά) - αξιολόγηση και επανεξέταση του σχεδίου δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 και των μέτρων για την ένταξη των Ρομά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,

Δράσεις διακρατικής συνεργασίας μεταξύ Εθνικών Πλατφορμών Ρομά (Ελλάδας-Σλοβακίας) για την προώθηση της αμοιβαίας εκμάθησης πολιτικών και της μεταφοράς καλών πρακτικών.

V. Δράσεις του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) είναι Ν.Π.Δ.Δ. που συστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3106/2003 και ο Οργανισμός του διέπεται από το Π.Δ. 64/2022 (Α' 168/08-09-2022). Από τον Ιούνιο του 2023, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (Π.Δ. 77/2023).

Οι πληθυσμιακές ομάδες στις οποίες απευθύνονται οι υπηρεσίες και οι επιχειρησιακές δραστηριότητες του Ε.Κ.Κ.Α. είναι κυρίως οι ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως οι άστεγοι και τα παιδιά σε ανάγκη, τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης και έκτακτης κοινωνικής ανάγκης, όπως οι κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους και τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, αλλά και οποιοσδήποτε πολίτης βρίσκεται σε κατάσταση κρίσης την οποία αδυνατεί να διαχειριστεί, όπως για παράδειγμα τα θύματα μαζικών καταστροφών.

Η Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» του Ε.Κ.Κ.Α. αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο έκτακτης ανάγκης, άμεσης και διαρκούς αναφοράς, καθώς και ενεργοποίησης ολόκληρου του συστήματος παροχής υπηρεσιών άμεσης κοινωνικής βοήθειας. Λειτουργεί σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα, και έχει στόχο την παροχή άμεσης συμβουλευτικής, κοινωνικής και ψυχολογικής στήριξης, την πληροφόρηση για θέματα κοινωνικής φροντίδας, την κινητοποίηση των μηχανισμών άμεσης κοινωνικής παρέμβασης, την παραπομπή των εξυπηρετούμενων στις λοιπές Υπηρεσίες του δικτύου του Ε.Κ.Κ.Α., καθώς και τη διασύνδεση των εξυπηρετούμενων με Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας και λοιπούς φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης και κοινωνικής προστασίας για την παροχή κατάλληλης βοήθειας. **Η κλήση στο «197» είναι δωρεάν από σταθερά και κινητά τηλέφωνα.**

Κατά το 2023, οι κλήσεις της τηλεφωνικής γραμμής, στις οποίες παρασχέθηκαν υπηρεσίες ήταν **7.915** (6.467 το 2022), με μέση διάρκεια κλήσης τα 15,8 λεπτά. Ο συχνότερος λόγος κλήσης στη Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» ήταν τα **ζητήματα ψυχικής υγείας (42,8% των κλήσεων)** και ο επόμενος θέματα σχέσεων (27,2%). Ακολουθούν οι δυσκολίες ΑμεΑ (6,2%), ζητήματα που σχετίζονται με εξελικτικές κρίσεις/γεγονότα ζωής (6,1%) και οι δυσκολίες επιβίωσης (5,6%). Άλλοι λόγοι κλήσης με μικρότερη συχνότητα αφορούσαν σε περιστατικά κακοποίησης (4,3%), δυσκολίες Τρίτης Ηλικίας (2,9%), χρόνιες/ανίατες ασθένειες (2,8%) και τέλος, αναφορές / καταγγελίες για κακοποίηση ή παραμέληση ατόμων ηλικιωμένων ή με αναπηρία (1,1%).

Κατά το έτος 2023, η Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» δέχτηκε **90 καταγγελίες** (71 το 2022) για άτομα ηλικιωμένα ή με αναπηρία που βρίσκονταν σε κίνδυνο, λόγω κακοποίησης ή παραμέλησης. Οι καταγγελίες, επώνυμες ή ανώνυμες, διαβιβάστηκαν άμεσα στις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές, προκειμένου να δοθεί εντολή για τη διερεύνησή τους.

Η **Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας «1107»** του Ε.Κ.Κ.Α. παρέχει ενημέρωση, συμβουλευτική και δικτύωση για ζητήματα παιδικής προστασίας. Λειτουργεί σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα με στόχους:

- την παροχή επείγουσας συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης σε ανηλίκους και την ενημέρωσή τους για θέματα που τους απασχολούν
- την παροχή επείγουσας συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης σε γονείς ή άλλους ενδιαφερόμενους και την ενημέρωσή τους για θέματα ανατροφής παιδιών,
- τη συνεργασία με τις αρμόδιες εισαγγελικές, δικαστικές, αστυνομικές αρχές και άλλες υπηρεσίες για την άμεση κοινωνική προστασία παιδιών και εφήβων σε κίνδυνο και των ανήλικων παραβατών,
- την κινητοποίηση των μηχανισμών επιτόπιας επείγουσας κοινωνικής παρέμβασης για την παροχή άμεσης κοινωνικής βοήθειας στους ανηλίκους σε κίνδυνο,
- την τήρηση του Εθνικού Μητρώου Παιδικής Προστασίας (βάση δεδομένων) με τις αναφορές, εισαγγελικές εντολές, αποφάσεις κ.ά. που αφορούν παιδιά σε κίνδυνο και παιδιά σε προστασία, όπως και τα στοιχεία παρακολούθησης της πορείας των ανηλικών στα προγράμματα παιδικής προστασίας.

Η κλήση στην Τηλεφωνική Γραμμή 1107 είναι δωρεάν από σταθερά και κινητά τηλέφωνα.

Η Γραμμή «1107» το 2023 παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικής για θέματα Παιδικής Προστασίας σε **845** κλήσεις (676 το 2022) με μέση διάρκεια κλήσης τα 16,5 λεπτά. Οι κυριότεροι λόγοι κλήσης ήταν τα θέματα σχέσεων (**27,1%** των κλήσεων), τα ζητήματα ψυχικής υγείας (23,8% των κλήσεων) και τα περιστατικά

κακοποίησης (21%). Ακολουθούν οι αναφορές / καταγγελίες για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκων (11,2%) και θέματα παιδικής και εφηβικής ηλικίας (7,6%). Άλλοι λόγοι κλήσης με μικρότερη συχνότητα αφορούν σε ζητήματα που σχετίζονται με εξελικτικές κρίσεις/γεγονότα ζωής (4,8%), δυσκολίες επιβίωσης (2,4%) και δυσκολίες ΑμεΑ (1,2%).

Η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας «1107» κατά το έτος 2023 δέχτηκε **76 καταγγελίες** (47 το 2022) που αφορούσαν παιδιά σε κίνδυνο λόγω κακοποίησης ή παραμέλησης. Οι καταγγελίες, επώνυμες ή ανώνυμες, διαβιβάστηκαν άμεσα στις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές προκειμένου να δοθεί εντολή για την διερεύνησή τους.

Τα **Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης** στελεχώνονται από Κοινωνικούς Λειτουργούς και Ψυχολόγους και παρέχουν υπηρεσίες υποδοχής και αξιολόγησης αιτημάτων κοινωνικής φροντίδας, συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης, παραπομπής, διαμεσολάβησης και διασύνδεσης με τις κατάλληλες υπηρεσίες του Δικτύου Κοινωνικής Προστασίας, καθώς και της παροχή πληροφόρησης για όλα τα θέματα κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης.

Ειδικότερα, το 2023 το **Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Αθήνας** παρείχε υπηρεσίες συμβουλευτικής, κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης σε πολίτες και διαχειρίστηκε **180 αιτήματα** που στην πλειοψηφία τους αφορούσαν πολίτες σε επισφαλή στέγαση ή που ήταν άστεγοι ή θύματα βίας, κυρίως γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, για επείγουσα φιλοξενία σε Ξενώνα με τα παιδιά τους.

<i>Λόγοι αιτήματος φιλοξενίας</i>	<i>Σε αστεγία</i>	<i>Ασθενής ή Συνοδός ασθενή από περιοχές εκτός Αττικής</i>	<i>Θύμα εμπορίας ανθρώπων</i>	<i>Θύμα ενδοοικογενειακής βίας</i>	<i>Άλλη κατάσταση κρίσης</i>
<i>Αριθμός αιτημάτων</i>	93	15	6	39	27
Σύνολο: 180					

Για ανταπόκριση στην ανάγκη επείγουσας φιλοξενίας γυναικών και μητέρων με τα παιδιά τους, χωρίς δηλαδή τις προϋποθέσεις διενέργειας εξετάσεων ή άλλων διαδικασιών και οποιαδήποτε ώρα ή μέρα, το ΕΚΚΑ συνέχισε την εισαγωγή με την επείγουσα διαδικασία στον **Ξενώνα Αττικής για γυναίκες θύματα βίας. Από τις 21 εισαγωγές που έγιναν μέσα στο 2023, οι 8 ήταν επείγουσες**, κυρίως μετά από επικοινωνία αστυνομικών τμημάτων ή Γραφείων Ενδοοικογενειακής βίας της Αστυνομίας με την Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197».

Αντίστοιχα, το **Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Θεσσαλονίκης** υποδέχτηκε **246 αιτήματα**, εκ των οποίων τα **43** αιτήματα αφορούσαν στη φιλοξενία στον ξενώνα Θεσσαλονίκης γυναικών που είχαν υποστεί κάποια μορφή βίας και από αυτά ικανοποιήθηκαν τα **11**, αφού στις υπόλοιπες περιπτώσεις τα αιτήματα ακυρώθηκαν είτε από τους φορείς παραπομπής, είτε από τις ίδιες τις γυναίκες που επέλεξαν άλλου τύπου παρεμβάσεις. Επίσης, το Κέντρο παρείχε εποπτεία & υποστήριξη προς άλλους φορείς, κατόπιν σχετικών αιτημάτων τους και πραγματοποιήθηκαν **34** συναντήσεις εποπτείας & εκπαιδευτικής υποστήριξης ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών στη διενέργεια κοινωνικών ερευνών για συνθήκες διαβίωσης ανηλίκων και στη συμβουλευτική στο δράστη της ενδοοικογενειακής βίας, στο πλαίσιο της ποινικής διαμεσολάβησης.

Ο **Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Αττικής** φιλοξενεί **γυναίκες ή μητέρες με τα παιδιά τους -θύματα βίας** ή/και πολλαπλών διακρίσεων (π.χ. μετανάστριες, πρόσφυγες, μονογονείς, ΑμεΑ, άνεργες κ.λπ.), στις οποίες παρέχει συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη σε ένα πλαίσιο συνεχούς φροντίδας για τη δημιουργία κλίματος ασφάλειας και λειτουργικότητας, καθώς και συμβουλευτική υποστήριξη για την κοινωνική επανένταξη με συστηματοποιημένη παρακολούθηση μετά την αποχώρηση/follow-up κ.ά.). Κατά το έτος 2023 πραγματοποιήθηκαν νέες εισαγωγές **21** γυναικών και **23** παιδιών, ενώ αποχώρησαν 22 γυναίκες (με 22 παιδιά), από τις οποίες βρήκαν εργασία και αυτονομήθηκαν 14 γυναίκες με 16 παιδιά.

Ο Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Θεσσαλονίκης για γυναίκες-θύματα βίας λειτουργεί και στη Θεσσαλονίκη με αντίστοιχες υπηρεσίες για γυναίκες ή μητέρες με τα παιδιά τους, θύματα βίας ή / και πολλαπλών διακρίσεων, για την παροχή προστασίας σε συνθήκες καταφυγίου, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και εργασιακή συμβουλευτική για κοινωνική επανένταξη, καθώς και τη φροντίδα των παιδιών τους με προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και ενισχυτικής διδασκαλίας. Για τις γυναίκες – υπηκόους τρίτων χωρών υλοποιούνται και σε αυτόν τον Ξενώνα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Συνολικά το 2023 φιλοξενήθηκαν **31** άτομα., εκ των οποίων **16** γυναίκες και **15** παιδιά και στο πλαίσιο της κοινωνικής επανένταξης, 3 φιλοξενούμενες αυτονομήθηκαν μέσω του προγράμματος «Στέγαση και εργασία». Επίσης, 5 γυναίκες επέστρεψαν σε συγγενικά τους πρόσωπα και 5 μετακινήθηκαν σε άλλες δομές.

Ο Ξενώνας αστέγων Πειραιά (Αγ. Ιωάννη Ρέντη) φιλοξενεί αστέγους, καθώς και ασθενείς & συνοδούς ασθενών από την επαρχία. Επίσης, στον ξενώνα φιλοξενοούνται 3 άτομα (παλλινοστούντες ομογενείς από τη Ρωσία) με Υ.Α. του Υπ. Υγείας του 2002 για εφόρου ζωής φιλοξενία τους (εφόσον συντρέχουν οι κοινωνικο-οικονομικοί λόγοι). Οι φιλοξενούμενοι παρακολουθούνται από την κοινωνική υπηρεσία και υποστηρίζονται ψυχοκοινωνικά, σε συνεργασία με το οικογενειακό τους περιβάλλον, ενώ καταβάλλεται προσπάθεια εργασιακής αποκατάστασης, διασύνδεσης και διαμεσολάβησης με άλλους φορείς (κοινωνικούς, υγειονομικούς κλπ). Διαθέτει 43 δίκλινα/τρίκλινα δωμάτια με ανεξάρτητο μπάνιο και κουζίνα. Για το έτος 2023 στον ξενώνα Πειραιά φιλοξενήθηκαν **14** άτομα. Εξ αυτών 11 ήταν οι γυναίκες και 3 οι άνδρες, εκ των οποίων οι 3 ήταν φιλοξενούμενοι με απόφαση μόνιμης διαμονής.

Ο Ξενώνας αστέγων Καρέα προσφέρει προσωρινή φιλοξενία και φροντίδα σε άτομα που αντιμετωπίζουν άμεσο πρόβλημα στέγασης, στερούνται οικονομικών και κοινωνικών πόρων για εξασφάλιση χώρου διαμονής και βασικών μέσων επιβίωσης και ταυτόχρονα βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κρίσης

και διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο βλάβης. Οι φιλοξενούμενοι είναι αυτό-εξυπηρετούμενα ενήλικα άτομα, μονογονεϊκές οικογένειες με αρχηγό άνδρα και οικογένειες με τα ανήλικα παιδιά τους, μετα-νοσοκομειακοί ασθενείς ή συνοδοί ασθενών από περιοχές εκτός Αθήνας που πρέπει να νοσηλευτούν σε Νοσοκομεία της Αθήνας. Κατά το έτος 2023 στον ξενώνα φιλοξενήθηκαν **56 άτομα**: 15 γυναίκες, 38 άνδρες και 3 παιδιά. Πραγματοποιήθηκαν 15 νέες εισαγωγές (5 γυναίκες, 3 παιδιά, 7 άνδρες), ενώ 19 αποχώρησαν. Η προσπάθεια κοινωνικής επανένταξης απέδωσε για 6 ωφελούμενους που εντάχθηκαν στο Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία» και 2 που επέστρεψαν στην οικογένειά τους, αφού εξομαλύνθηκαν οι σχέσεις.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων καταρτίζει, σε ετήσια βάση, τις Ομάδες Ταχείας Παρέμβασης (ΟΤΑΠ) και το πρόγραμμα εβδομαδιαίας ετοιμότητας κλιμακίων με εξειδικευμένο προσωπικό, που κινητοποιούνται σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών και ατυχημάτων με μεγάλο αριθμό θυμάτων για την παροχή άμεσης κοινωνικής και ψυχολογικής στήριξης στους πληγέντες.

Το 2023, η Υπηρεσία πραγματοποίησε παρεμβάσεις για παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στο **σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη** και στην **Π.Ε. Καρδίτσας και την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας** όπου σημειώθηκαν πρωτοφανείς καταστροφές - λόγω πλημμυρών - με πολύ μεγάλο αριθμό πληγέντων.

Το **Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας**, υλοποιείται από το Ε.Κ.Κ.Α. (από το 2008) για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας βάσει του ν. 3500/2006. Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα που έχουν εκδηλώσει βία σε άλλα μέλη της οικογένειάς τους και παρέχει συμβουλευτική και θεραπεία στους υπαίτιους. Η Υπηρεσία συνεργάζεται και δέχεται παραπομπές από Εισαγγελίες (κυρίως Αττικής και Θεσσαλονίκης), αλλά και Στρατοδικεία, Ναυτοδικεία και Αεροδικεία όλης της χώρας, προσώπων στα οποία αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος της ενδοοικογενειακής βίας, προκειμένου να παρακολουθήσουν το Ειδικό Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα του φορέα.

Το 2023, στο Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Αθήνας υποβλήθηκαν **131** αιτήσεις ένταξης στο Συμβουλευτικό Πρόγραμμα ατόμων που έλαβαν αντίστοιχη Εισαγγελική Διάταξη. Εντός του 2023 **115** άτομα (που είχαν αιτηθεί την ένταξή τους σε προηγούμενα έτη) εντάχθηκαν στο Πρόγραμμα από τα οποία **108** ολοκλήρωσαν τη συνεργασία.

Το 2023, το Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Θεσσαλονίκης που υλοποιεί το **Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας**, δέχθηκε **40** νέες αιτήσεις, ενώ το Συμβουλευτικό Πρόγραμμα παρακολούθησαν **65** άτομα, από τα οποία το ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα **43** άτομα.

Σημειώνεται ότι, για την έκβαση της συνεργασίας ενημερώνεται εγγράφως η παραπέμπουσα Αρμόδια Αρχή (ολοκλήρωση, διακοπή ή παραπομπή σε κατάλληλο για την περίπτωση Φορέα, συνολικός αριθμός συνεδριών).

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (EMA): λειτουργεί από 1/1/2019, κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων (ν. 4198/2013) και συστάθηκε με την ΚΥΑ αρ. 30840 (ΦΕΚ Β' 3003/20-9-2016). Η διαχείρισή του ανατέθηκε στο Ε.Κ.Κ.Α. και η εποπτεία και ο συντονισμός αυτού ανατέθηκε στο Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.) του Υπουργείου Εξωτερικών. Σκοπός του EMA είναι η παρακολούθηση της προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων που εντοπίζονται / ταυτοποιούνται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης. Με τη λειτουργία του EMA, εξασφαλίζεται η τήρηση ενός συστήματος συλλογής ακριβών και συγκρίσιμων πληροφοριών και αναλύσεων, τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών, που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων. Το 2023, από τους συνεργαζόμενους φορείς, έχουν εντοπιστεί και αναφερθεί στον EMA, 533 θύματα εμπορίας. Από το σύνολο των θυμάτων, τα 100 είναι παιδιά (60 κορίτσια και 40 αγόρια) και οι 433 ενήλικες (389 γυναίκες και 44 άνδρες).

Πιστοποίηση φορέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (π.σ.π.α.). Το Ε.Κ.Κ.Α. έχει την αρμοδιότητα γνωμοδότησης προς το αρμόδιο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας για την παροχή της Ειδικής Πιστοποίησης σε φορείς του ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, βάσει των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 2646/98 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Κ.Υ.Α.) των Υπουργείων Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με αρ. Γ.Π: Π(2)γ/οικ. 34029/22-03-2012 (Φ.Ε.Κ. Β' 1163/10-04-2012). Η ειδική πιστοποίηση στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας των μη κερδοσκοπικών φορέων αποτελεί σημαντικό μοχλό εκσυγχρονισμού του δικτύου κοινωνικής φροντίδας, δεδομένου ότι, μέσω της διαδικασίας, οι φορείς οδηγούνται να προσαρμόσουν τις υπηρεσίες και τη δράση τους σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο διέπεται από τυπικούς κανόνες και προδιαγραφές, εφόσον μάλιστα η πιστοποίηση αποτελεί πλέον βασική προϋπόθεση για να λάβει ένας φορέας κρατική χρηματοδότηση. Κατά το 2023 υποβλήθηκαν 114 νέες αιτήσεις φορέων για πιστοποίηση, αρχική ή ανανέωση, οι οποίες ελέγχθηκαν για την πληρότητά τους. Οι 80 που ήταν ολοκληρωμένες εξετάστηκαν από την αρμόδια Επιτροπή Γνωμοδότησης και οι 66 έλαβαν θετική γνωμοδότηση και οι 14 αρνητική.

Στον ευαίσθητο **τομέα της παιδικής προστασίας**, το Ε.Κ.Κ.Α. – πέραν της Εθνικής Γραμμής Παιδικής Προστασίας «1107» αναπτύσσει σημαντικές δράσεις, όπως η άσκηση της αρμοδιότητας του Εθνικού Συντονιστή της Εγγύησης για το Παιδί, η εκπόνηση και παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Εγγύηση για το Παιδί, την τήρηση των Εθνικών Μητρώων που αφορούν στην παιδική προστασία και η λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων.

Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί: Με τον ν. 4837/2021 (αρ. 53 ΦΕΚ Α' 178/1-10-2021), το Ε.Κ.Κ.Α. ορίστηκε Εθνικός Συντονιστής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί. Αποστολή του είναι ο αποτελεσματικός συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύστασης ΕΕ 2021/1004 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021 (L 223/14), καθώς και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την εφαρμογή της, με

σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών σε ανάγκη, την προώθηση της ένταξης αυτών, την αποφυγή και καταπολέμηση των διακρίσεων και του στιγματισμού τους. Ο Εθνικός Συντονιστής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί εκπόνησε το ΕΣΔ, σε συνεργασία και διαβούλευση με τοπικά και περιφερειακά δίκτυα, με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, αρμόδιες ΜΚΟ, τη UNICEF, άλλους Διεθνείς Οργανισμούς και τα ίδια τα παιδιά, το οποίο υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2022.

Το 2023, το Ε.Κ.Κ.Α. ως Εθνικός Συντονιστής για την Εγγύηση για το Παιδί εκκίνησε τις διαδικασίες παρακολούθησης του ΕΣΔ. Για τη διαχείριση του μεγάλου όγκου πληροφοριών, από ένα δίκτυο 700 περίπου εμπλεκόμενων φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σχεδιάστηκε **ηλεκτρονική βάση καταχώρησης και επεξεργασίας στατιστικών και άλλων δεδομένων** (πληροφοριακό σύστημα - Π.Σ.). Το ίδιο έτος, διοργανώθηκε Ημερίδα (21/11), με τίτλο: «Η εξέλιξη της κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα - Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός - Η Παιδική Προστασία βασικός πυλώνας του προνοιακού συστήματος», στο πλαίσιο της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004 (παρ.11d) για τον θεσμό της «Εγγύησης για το Παιδί» που υπογραμμίζει την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, γενικότερα, και των εκπαιδευμένων επαγγελματιών για την ενεργό συμμετοχή και τη συμβολή τους στη λήψη αποτελεσματικών μέτρων προσέγγισης των ευπαθών παιδιών και των οικογενειών τους, καθώς και στη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες.

Αναδοχή – υιοθεσία: Τον Ιούνιο του 2021 συστάθηκε το Τμήμα Αναδοχών-Υιοθεσιών του ΕΚΚΑ σε συνέχεια των θεσμικών ρυθμίσεων του άρθρου 4 του ΠΔ 41/2021 (ΦΕΚ Α' 103/23.06.2021) που αποτελεί επί της ουσίας, τη συνέχεια της Επιχειρησιακής Συντονιστικής Υπηρεσίας Δράσεων Παιδικής Προστασίας (είχε συσταθεί στις 26 Ιουνίου 2012), καθώς το αντικείμενο εξακολουθεί να είναι η τήρηση των Εθνικών Μητρώων, όπως ορίζονται με τον ν. 4538/2018 και ο συντονισμός των δράσεων και των υπηρεσιών στον τομέα της παιδικής προστασίας στη χώρα μας. Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί τα ακόλουθα Εθνικά Μητρώα που αφορούν στην παιδική προστασία:

- Εθνικό Μητρώο ανηλίκων
- Εθνικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών

- Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών
- Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων
- Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Θετών Γονέων

στο πλαίσιο του ν.4538/2018 και της λειτουργίας του Πληροφοριακού Συστήματος (Π.Σ.) www.anynet.gr. Το 2022 πραγματοποιήθηκαν 274 τεκνοθεσίες και έως τον Δεκέμβριο 2023 καταγράφηκαν 623 αναδοχές.

Ενίσχυση και στήριξη του **Εθνικού Δικτύου Παιδικής Προστασίας – Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων (Ο.Π.Α.)** αποτελούμενες από κοινωνικούς λειτουργούς, που έχουν συγκροτηθεί στους δήμους της ελληνικής επικράτειας. Οι Ο.Π.Α., σύμφωνα με τον Ν. 3961 και την Κοινή Απόφαση των Υπουργείων Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αριθ. 49540/04-05-2011, (ΦΕΚ Β' 877/17.05.2011), «*Συντονισμός δράσεων & υπηρεσιών παιδικής προστασίας*», διαχειρίζονται τα θέματα που αφορούν στην προστασία και στη φροντίδα των ανηλίκων, και ειδικότερα τη διερεύνηση κάθε αναφοράς/καταγγελίας για ενδεχόμενη κακοποίηση-παραμέληση ανηλίκων. Έως τον Δεκέμβριο του 2023 στο δίκτυο συμμετείχαν 263 δήμοι και 571 επαγγελματίες.

Μητρώο Δυναμικότητας & Διαθεσιμότητας κλινών, των δομών φιλοξενίας παιδικής προστασίας, της περιφέρειας Αττικής: κατόπιν σχετικής εντολής της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών-Τμήμα Ανηλίκων, η οποία εκδόθηκε σε συνέχεια Εγκυκλίου (αρ. 5/14.06.2021) του Αρείου Πάγου, ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο 2021 και συνέχισε κατά το 2023, να συγκεντρώνει τα στοιχεία δυναμικότητας και διαθεσιμότητας κλινών των δομών φιλοξενίας παιδικής προστασίας, (6 ΝΠΔΔ και 25 ΝΠΙΔ δομές), που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια Αττικής. Για το σκοπό αυτό, το ΕΚΚΑ διαμόρφωσε σχετική προτυποποιημένη φόρμα, η οποία περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για τα ζητήματα της φιλοξενίας ανηλίκων, ήτοι την ονομασία Δομής Παιδικής Προστασίας, τις ειδικότερες προϋποθέσεις εισαγωγής όπως π.χ. φύλο φιλοξενούμενων ανηλίκων, ηλικία και στοιχεία για την δυναμικότητα σε κλίνες, τις ήδη κατειλημμένες θέσεις, τις θέσεις σε αναμονή (έχει εγκριθεί η φιλοξενία, αλλά δεν έγινε η εισαγωγή του παιδιού), τις κενές-διαθέσιμες θέσεις. Στην εν λόγω φόρμα έχει προστεθεί και η καταγραφή των αριθμητικών

δεδομένων που αφορούν στον αριθμό των παιδιών που έχουν ενηλικιωθεί και παραμένουν, για λόγους κοινωνικής προστασίας στις δομές. Κατά το 2023, η διαδικασία συγκέντρωσης, επικαιροποίησης των στοιχείων του Μητρώου και η εν συνεχεία ενημέρωση της Εισαγγελίας πραγματοποιήθηκε 12 φορές.

Ειδικό Μητρώο Φορέων Παιδικής Προστασίας Π.Ε. Θεσσαλονίκης: περιλαμβάνονται μη ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα για Δομές Παιδικής Προστασίας της Θεσσαλονίκης. Περιέχει πληροφορίες όπως τις δυνατότητες φιλοξενίας ανηλίκων, δυναμικότητα σε κλίνες, προϋποθέσεις και διαδικασίες εισαγωγής των φιλοξενούμενων, φύλο, ηλικία, κατειλημμένες θέσεις, διαθέσιμες θέσεις κ.α. Το μητρώο επικαιροποιείται συνεχώς και για τα στοιχεία του ενημερώνονται, σε εβδομαδιαία βάση, τόσο το τμήμα ανηλίκων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης όσο και κοινωνικοί λειτουργοί που καταφεύγουν σε αυτό για την αναζήτηση κατάλληλου πλαισίου παιδικής προστασίας κυρίως κατά τη διαχείριση της διαδικασίας αφαίρεσης της επιμέλειας / γονικής μέριμνας παραμελημένων και κακοποιημένων ανηλίκων στη Θεσσαλονίκη.

Εθνικό Σύστημα Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων: (αρ.9, ν. 4837/2021) που αφορά στην: α) καταγραφή και παρακολούθηση όλων των γνωστοποιήσεων περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων που υποβάλλονται από τους Φορείς Παιδικής Προστασίας και κάθε άλλο φορέα που παρέχει υπηρεσίες σε ανηλίκους και από τους εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του Ε.Κ.Κ.Α., β) δημιουργία και διαχείριση της βάσης δεδομένων του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης των Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων από τους Υπεύθυνους Προστασίας Ανηλίκων (ΥΠΑ), γ) εξαγωγή στατιστικών στοιχείων και αναφορών, παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών πολιτικών, ε) αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συναφών παρεμβάσεων, στ) εκπόνηση ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης της εφαρμογής των εν λόγω πολιτικών.

Κατά το έτος 2023 καταγράφηκαν: 91 κλειστές δομές και 3.461 ανοιχτές δομές προστασίας ανηλίκων και έχουν υποβληθεί στο Εθνικό Σύστημα 43 αναφορές περιστατικών πιθανής κακοποίησης παιδιών, οι οποίες αφορούν 51 παιδιά (21

αγόρια και 30 κορίτσια). Επιπλέον, από την Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας 1107 υποβλήθηκαν 76 αναφορές πιθανής κακοποίησης παιδιών οι οποίες αφορούν 139 παιδιά (76 αγόρια, 58 κορίτσια και 5 αγνώστου φύλου). Υλοποιήθηκαν 41 τρίωρα διαδικτυακά σεμινάρια, στα οποία συμμετείχαν 895 ΥΠΑ ως προς: α) Θεσμικό Πλαίσιο – Ενωσιολογικός Προσδιορισμός – Μορφές και Ενδείξεις της Παιδικής Κακοποίησης, και β) Διαδικασία Υποβολής Αναφορών - Εθνικό Σύστημα Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων (ν. 4837/2021). Πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **«Πρόληψη και Αντιμετώπιση Περιστατικών Κακοποίησης – Παραμέλησης Ανηλίκων (ν. 4837/2021)»**, την οποία παρακολούθησαν περίπου **1.500 ΥΠΑ** με εισηγήσεις σχετικά με τις ενδείξεις κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών, την αποκάλυψη της σεξουαλικής παραβίασης από τα παιδιά, τον ρόλο του Εισαγγελέα στις περιπτώσεις κακοποίησης παιδιών και τη διαδικασία υποβολής αναφορών κακοποίησης παιδιών.

Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ι. Προστασία Παιδιού και Οικογένειας - επιδόματα

Επίδομα παιδιού

Η χορήγηση του επιδόματος παιδιού θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 214 του ν. 4512/2018 (Α'5) και εφαρμόζεται σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αρ.Γ.Π.οικ.Δ22/11/2705/58/2018 (Β'57) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Δικαιούχοι του επιδόματος είναι οι γονείς ή τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα, εφόσον μένουν νόμιμα και μόνιμα στη χώρα και πληρούν το εισοδηματικό κριτήριο. Το ύψος του εξαρτάται από αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων και την κατηγορία οικογενειακού εισοδήματος και ανέρχεται σε: 70 ή 42 ή 28 ευρώ, ανά μήνα, ανάλογα με την κατηγορία του εισοδήματος, για το πρώτο εξαρτώμενο τέκνο και σε 70 ή 42 ή 28 ευρώ, ανά μήνα, για το δεύτερο παιδί και 140 ή 84 ή 56 ευρώ, ανά μήνα, ανάλογα με την κατηγορία εισοδήματος, από το τρίτο και για κάθε επόμενο παιδί. Η χρηματοδότηση του επιδόματος γίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, με μεταφορά πιστώσεων στον ΟΠΕΚΑ που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση.

Για το έτος 2023 ο προϋπολογισμός του επιδόματος παιδιού ανήλθε σε 955.220.000,00 ευρώ, ενώ οι δικαιούχοι του επιδόματος ανήλθαν σε 658.673 (Πηγή: ΟΠΕΚΑ, Ιανουάριος 2024).

Επίδομα Γέννησης⁵

Το επίδομα γέννησης θεσπίστηκε με τις διατάξεις του ν. 4659/2020 (Α'21) και χορηγείται για κάθε παιδί που γεννιέται στην Ελλάδα, με διαδικασία που καθορίστηκε με την αρ. Δ11οικ.8523/236/20(Β' 490) ΚΥΑ.

⁵ Αναλυτικά: <https://opeka.gr/epidoma-gennisis/>

Δικαιούχος του επιδόματος είναι κάθε μητέρα που διαμένει μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα και έχει ετήσιο ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα έως 40.000 ευρώ. Το επίδομα απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα. Χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και καταβάλλεται από τον ΟΠΕΚΑ σε δύο δόσεις: Η 1η δόση χορηγείται τον επόμενο μήνα από τη γέννηση του παιδιού, και η 2η δόση μετά από 5 μήνες από το μήνα της γέννησης.

Έως τον Μάρτιο του 2024, το επίδομα γέννησης ήταν ύψους 2.000 ευρώ ανά παιδί. Από τον Μάρτιο του 2024, με την ψήφιση του άρθρου 29 του ν. 5092/2024 (Α'33), αυξάνεται αναδρομικά από 01/01/2023 το επίδομα γέννησης και για τον καθορισμό του ύψους του επιδόματος λαμβάνεται υπόψιν ο αριθμός των εξαρτώμενων τέκνων της οικογένειας, όπως αυτός διαμορφώνεται μετά τη γέννηση του τέκνου και το ποσό υπολογίζεται ως εξής:

α) δύο χιλιάδες τετρακόσια (2.400,00) ευρώ για το πρώτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο,

β) δύο χιλιάδες επτακόσια (2.700,00) ευρώ για το δεύτερο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο,

γ) τρεις χιλιάδες (3.000,00) ευρώ για το τρίτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο και

δ) τρεις χιλιάδες πεντακόσια (3.500,00) ευρώ για το τέταρτο και κάθε επόμενο, κατά σειρά γέννησης, εξαρτώμενο τέκνο.

Για το έτος 2023 το σύνολο του πληρωτέου ποσού για το επίδομα γέννησης ανήλθε σε 131.536.000,00 ευρώ.

Επίδομα Οικογένειας Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών

Η χορήγηση του επιδόματος ορεινών και μειονεκτικών περιοχών θεσπίστηκε με το νόμο 3016/2002 (Α' 110), με σκοπό την οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών που διαβιούν στις περιοχές αυτές και έχουν ιδιαίτερα χαμηλό εισόδημα, το οποίο δεν ξεπερνά το ποσό των 4.700 ευρώ ετησίως. Το ύψος του επιδόματος ανέρχεται σε: εξακόσια (600,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 3.000 ευρώ και τριακόσια (300,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 3.000 έως 4700 ευρώ.

Το επίδομα καταβάλλεται εφάπαξ κατ' έτος στους δικαιούχους από τον ΟΠΕΚΑ και η χρηματοδότηση βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό. Απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα .

Για το έτος 2023 το σύνολο του πληρωτέου ποσού για το επίδομα ορεινών και μειονεκτικών περιοχών ανήλθε σε 4.155.300,00 ευρώ.

Πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης (Βρεφονηπιακούς σταθμούς, παιδικούς σταθμούς, ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠΑμεΑ)

Με το άρθρο 104 του ν. 4941/2022 (Α' 113), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του ν.5013/2023 (Α'12) και το άρθρο 10 του ν.5063/2023 (Α'184) καθιερώθηκε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση βρεφών και νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών και δραστηριοτήτων, εκτός σχολικού ωραρίου.

Υλοποιείται η Δράση «Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξη τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης της

χρονικής περιόδου 2023-2024» (ΚΥΑ - Β' 3418/2023) συγχρηματοδοτούμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο plus (ESF +) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 και από εθνικούς πόρους. Επισπεύδον είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και το πρόγραμμα υλοποιείται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Το σχολικό έτος 2023-2024 έλαβαν vouchers 177.146 παιδιά και άτομα με αναπηρία για την συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα του οποίου ο προϋπολογισμός έφτασε τα 359.700.000 ευρώ.

Σε σύγκριση με το σχολικό έτος 2018-2019, οι ωφελούμενοι του προγράμματος έχουν αυξηθεί κατά 49.512 άτομα (αύξηση 39%), ενώ ο προϋπολογισμός του προγράμματος έχει αυξηθεί κατά 154.700.000 ευρώ (αύξηση 75%).

Πρόγραμμα χρηματοδότησης των Δήμων για την ίδρυση νέων τμημάτων βρεφικής, παιδικής και βρεφονηπιακής φροντίδας

Θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 4520/2018 (Α'30), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 23 του ν. 4659/2020 και οι όροι και προϋποθέσεις του προγράμματος καθορίστηκαν με την αριθμ. Δ11/οικ.21568/620/2018 ΚΥΑ (Β'1409), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει έως 31-12-2023.

Ιδρύθηκαν 53 παιδικά τμήματα, που θα εξυπηρετήσουν 1.267 νήπια και 217 βρεφικά τμήματα, τα οποία αντιστοιχούν σε 2.521 θέσεις βρεφών, το ύψος χρηματοδότησης αντιστοιχεί στο ποσό των 7.973.596,63€ (Πηγή, 26^ο Πρακτικό της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος).

Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα

Το Κρατικό Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα έχει στόχο τη στήριξη ευπαθών ομάδων (παιδιών ηλικίας 6-16 ετών, χαμηλών οικογενειακών εισοδημάτων, παιδιών που φιλοξενούνται σε ιδρύματα, ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων χαμηλών εισοδημάτων) και υλοποιείται από δήμους της χώρας σε 32 υφιστάμενους κατασκηνωτικούς χώρους.

Το έτος 2023 λειτούργησαν 11 κατασκηνώσεις. Η χρηματοδότηση της δράσης γίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, για το έτος 2023 το ποσό ανήλθε σε 3.514.000,00 ευρώ.

Εγγύηση για το Παιδί (Child Guarantee) και δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της Σύστασης για την «Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά» ορίστηκε ως Εθνικός Συντονιστής, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), με το άρθρο 53 του ν.4837/2021 (Α'178), εκπονήθηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ και υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκδόθηκε απόφαση σύστασης Ομάδας Εργασίας αποτελούμενης από στελέχη του Υπουργείου και του Ε.Κ.Κ.Α. για την εφαρμογή της Σύστασης. Επίσης, ορίστηκαν εκπρόσωποι (και οι αναπληρωτές τους) ως σύνδεσμοι με τον Εθνικό Συντονιστή της Εγγύησης για το Παιδί (σε εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2α του αρ. 59 του ν. 4837/2021).

Αναμόρφωση του Παιδαγωγικού Πλαισίου και εργαλεία ανίχνευσης αναπτυξιακών διαταραχών σε βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, ένας από τους κύριους στόχους που έχει θέσει η Ελλάδα είναι η αναβάθμιση των υπηρεσιών προσχολικής αγωγής και φροντίδας, ώστε να υποστηριχθεί η πολύπλευρη και ολιστική ανάπτυξη των παιδιών ηλικίας έως και 4 ετών. Στην Ελλάδα δεν έχει θεσπιστεί ένα ενιαίο και εναρμονισμένο παιδαγωγικό πλαίσιο στους δημόσιους και ιδιωτικούς βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ως εκ τούτου παρατηρούνται σοβαρές διακυμάνσεις στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προσχολικής αγωγής και φροντίδας. Παράλληλα, ενώ τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού είναι τα πιο κρίσιμα για την ανάπτυξή του, δεν έχει ακόμα εκπονηθεί ένα οριζόντιο πρόγραμμα έγκαιρης ανίχνευσης αναπτυξιακών διαταραχών.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Δράσης «Ενίσχυση παιδικής προστασίας 16919», προβλέπει τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου παιδαγωγικού πλαισίου, με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών από τριών μηνών έως και τεσσάρων ετών και την παράλληλη εκπόνηση και εφαρμογή ενός ολιστικού και πλήρους προγράμματος ανιχνευτικού ελέγχου της ανάπτυξης των βρεφών και των νηπίων μέσω ψυχομετρικών εργαλείων.

Για την επίτευξη του ως άνω σκοπού, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, θα συμβληθεί μέσω δύο διακριτών προγραμματικών συμβάσεων αφενός με το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος και αφετέρου με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Τα δυο πανεπιστημιακά ιδρύματα διαθέτουν Τμήματα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, τα οποία ειδικεύονται στην έρευνα στο ευρύτερο επιστημονικό πεδίο της αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας, στην εκπόνηση και εφαρμογή παιδαγωγικών μεθόδων, με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη των βρεφών και των νηπίων, καθώς και στον ανιχνευτικό έλεγχο της ανάπτυξης των βρεφών και των νηπίων μέσω ψυχομετρικών εργαλείων.

Στο πλαίσιο των δύο διακριτών προγραμματικών συμβάσεων, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος αναλαμβάνει την υλοποίηση του έργου «Παιδαγωγικό πλαίσιο για παιδιά ηλικίας έως και τεσσάρων ετών», με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών έως και τεσσάρων ετών και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής αναλαμβάνει την υλοποίηση του έργου «Πρώιμη ανίχνευση, ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις και στοιχεία λειτουργίας των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών που προάγουν την ανάπτυξη των παιδιών πρώιμης παιδικής ηλικίας», με σκοπό τον έγκαιρο ανιχνευτικό έλεγχο της ανάπτυξης των παιδιών έως και τεσσάρων ετών και τη βέλτιστη λειτουργία των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών.

Μετά την εκπόνηση του παιδαγωγικού πλαισίου και των ψυχομετρικών εργαλείων ανιχνευτικού ελέγχου ανάπτυξης βρεφών και νηπίων, τα δύο πανεπιστημιακά ιδρύματα θα εφαρμόσουν το Πρόγραμμα πιλοτικά σε κατ' ελάχιστον 90 βρεφικούς,

βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς. Η εφαρμογή θα συνδεθεί με την επιμόρφωση των παιδαγωγών πρώιμης παιδικής ηλικίας στο νέο παιδαγωγικό πλαίσιο και με ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις, όπως ενδεικτικά η καθοδήγηση των παιδαγωγών σε ζητήματα πρώιμου ανιχνευτικού ελέγχου και σε θέματα συμπεριληπτικών πρακτικών.

Με την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος, το σχετικό παιδαγωγικό υλικό που θα παραχθεί, καθώς και τα ψυχομετρικά εργαλεία ανιχνευτικού ελέγχου ανάπτυξης βρεφών και νηπίων θα αξιολογηθούν και κατόπιν θα διανεμηθούν σε τουλάχιστον 2.700 βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ώστε να ακολουθήσει η πανελλαδική εφαρμογή του προγράμματος, όπως προβλέπεται από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί.

Πρώιμη Παρέμβαση

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί προβλέπεται η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρώιμης παρέμβασης. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Δράσης «Ενίσχυση παιδικής προστασίας 16919», προβλέπει την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος Πρώιμης Παρέμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 4997/2022. Το πρόγραμμα αφορά παιδιά ηλικίας μηδέν (0) έως έξι (6) ετών με διαπιστωμένη αναπηρία ή αναπτυξιακή καθυστέρηση ή διαταραχή ή με αυξημένη πιθανότητα εμφάνισής αυτών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται, ιδίως, διαταραχές αυτιστικού φάσματος (Δ.Α.Φ.), σύνδρομο Down, νοητική αναπηρία, προβλήματα ακοής ή όρασης, διαταραχές λόγου ή ομιλίας και κινητικές δυσκολίες, καθώς και τις οικογένειές τους.

Εντός του Σεπτεμβρίου του 2024, θα δημοσιευθεί η Κοινή Υπουργική Απόφαση η οποία για πρώτη φορά στην Ελλάδα θα θέτει το πλαίσιο παροχής υπηρεσιών πρώιμης παρέμβασης.

Οι υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης συνιστούν πλέγμα εξατομικευμένων υπηρεσιών που παρέχονται με βάση την οικογενειοκεντρική προσέγγιση, σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση της ανάπτυξης των ωφελούμενων παιδιών και η παράλληλη υποστήριξη της οικογένειάς τους με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης του παιδιού.

Στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος, οι υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης παρέχονται από διεπιστημονική ομάδα, στη βάση εξατομικευμένου σχεδίου παρέμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του παιδιού και της οικογένειας, κατά προτεραιότητα στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού, και εστιάζοντας στις καθημερινές επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες στο σπίτι και στην κοινότητα, με την ενεργό συμμετοχή της οικογένειας. Προϋπόθεση για να συμμετέχει ένας φορέας στο Πρόγραμμα θα είναι να λάβει ειδική εκπαίδευση.

Σκοπός του προγράμματος είναι να δοθούν vouchers ώστε να λάβουν υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης από τους ειδικά εκπαιδευμένους παρόχους σε τουλάχιστον 2500 παιδιά. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε 35.062.820 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Υποστήριξη της έναρξης/δημιουργίας νέων κέντρων φροντίδας πρώιμης παιδικής ηλικίας ή νέων θέσεων σε υπάρχοντα κέντρα φροντίδας για βρέφη από 2 μηνών έως 2,5 ετών

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί έχει τεθεί ο στόχος της αύξηση των υφιστάμενων θέσεων προσχολικής φροντίδας για βρέφη ηλικίας από 2 μηνών και 2.5 ετών.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Δράσης «Ενίσχυση παιδικής προστασίας 16919», προβλέπει τη δημιουργία 20.000 νέων θέσεων σε κέντρα παιδικής φροντίδας, είτε με τη

δημιουργία νέων κέντρων είτε με την υποστήριξη υπαρχόντων κέντρων, μέσω της επιδότησης του 50% του συνολικού κόστους.

Φορέας υλοποίησης είναι το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ) και συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 70.097.200€ ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Δημιουργία 150 κέντρων δημιουργικής απασχόλησης ΚΔΑΠ- STEM για παιδιά ηλικίας 12-15 ετών

Με στόχο την εξοικείωση των παιδιών σε προγράμματα μαθηματικών, φυσικής και ρομποτικής, με έμφαση στη διάσταση του φύλου, προβλέπεται η δημιουργία νέων Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, των ΚΔΑΠ STEM, τα οποία θα παρέχουν υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης μέσα από ψηφιακή τεχνολογία και θετικές επιστήμες.

Θα επιδοτηθούν δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς που επιθυμούν να δημιουργήσουν ΚΔΑΠ-STEM με το 60% του κόστους του ελάχιστου απαιτούμενου εξοπλισμού. Στόχος είναι η δημιουργία 150 κέντρων ΚΔΑΠ-STEM. Παράλληλα, θα χορηγηθούν voucher σε παιδιά 12 έως 15 ετών για να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 14.909.299,00€ ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πρώθηση της αποϊδρυματοποίησης

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, είχε διαπιστωθεί πως τα παιδιά σε ιδρύματα διαβιούν για μεγάλο χρονικό διάστημα εντός των ιδρυμάτων με βλαπτικές συνέπειες και μη αποδεκτές εκπτώσεις σε ό,τι

αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων τους και, εν γένει, στην εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντός τους.

Είχε λοιπόν προταθεί η ανάπτυξη του θεσμού της επαγγελματικής αναδοχής ειδικά για τα παιδιά με αναπηρία και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών διαβίωσης εκτός ιδρύματος, τόσο για τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας με μηδενικές πιθανότητες αποκατάστασης μέσω αναδοχής και υιοθεσίας.

Επαγγελματική Αναδοχή

Με την υπ' αρ. 19333/22.10.2023 κοινή υπουργική απόφαση «Τοποθέτηση ανηλίκων με αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους και ρύθμιση σχετικών θεμάτων για την εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής» (Β' 1085) εξιδικεύτηκαν οι όροι της επαγγελματικής αναδοχής παιδιών με αναπηρία.

Το πρόγραμμα επαγγελματικής αναδοχής αφορά την αναδοχή, από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες αναδόχους, παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, με συνολικό ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% ή ψυχικής αναπηρίας άνω του 50%. Οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς θα λαμβάνουν μηνιαία αποζημίωση 1.850 ευρώ μικτά, χωρίς να διακόπτεται η καταβολή του επιδόματος αναδοχής ή των λοιπών προνοιακών επιδομάτων τα οποία λαμβάνουν τα άτομα με αναπηρία.

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, υπέγραψε τον Ιούλιο του 2024 Προγραμματική Σύμβαση με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής με σκοπό την υλοποίηση των ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και διαρκούς επιμόρφωσης των υποψηφίων επαγγελματιών αναδόχων γονέων. Στόχος της εκπαίδευσης είναι οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς να ανταποκριθούν με επάρκεια στις απαιτήσεις αυξημένης φροντίδας των παιδιών με υψηλό ποσοστό αναπηρίας, κατανοώντας τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και συμβάλλοντας στην άρση των εμποδίων για την κοινωνική τους ένταξη.

Αντικείμενα της προγραμματικής σύμβασης αποτελούν:

1. η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού ως προς την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε παιδιά με υψηλό ποσοστό αναπηρίας από επαγγελματίες αναδόχους γονείς προκειμένου να διασφαλιστεί και να ενισχυθεί η ανάπτυξη του παιδιού και η προώθηση της κοινωνικής ένταξής του.
2. η δια ζώσης εκπαίδευση των φορέων εποπτείας της αναδοχής και στις 13 περιφέρειες της χώρας.
3. η συνεχής επιμόρφωση και στήριξη των επαγγελματιών αναδόχων γονέων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες της αναδοχής παιδιών με υψηλό ποσοστό αναπηρία και να αποφευχθεί η επιστροφή των παιδιών στα ιδρύματα.

Η εκπαίδευση των υποψηφίων αναδόχων γονέων θα ξεκινήσει εντός του Σεπτεμβρίου του 2024. Στόχος του Προγράμματος είναι μέχρι το τέλος του 2025, να συνδεθούν με επαγγελματίες αναδόχους γονείς 100 παιδιά με αναπηρία τα οποία διαμένουν σε ιδρύματα. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε 4.173.928,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ημιαυτόνομη Διαβίωση

Κατ' εφαρμογή της υπ' αρ. 1316/13.08.2024 κοινής υπουργικής απόφασης «Ημιαυτόνομη διαβίωση σε διαμερίσματα ατόμων δεκαπέντε ετών και άνω που διαβιούν σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας» (Β' 4763) τον Αύγουστο του 2024 δημοσιεύθηκε η πρόσκληση χρηματοδότησης για την ίδρυση και λειτουργία διαμερίσματος ημιαυτόνομης διαβίωσης.

Ωφελούμενοι του Προγράμματος Ημιαυτόνομης Διαβίωσης είναι παιδιά και νέοι άνω των 15 ετών, οι οποίοι είτε ζουν σε ιδρύματα, είτε ζουν προσωρινά, για λόγους προστασίας, σε κάποιο νοσοκομείο. Ένα παιδί μπορεί να ενταχθεί σε διαμέρισμα Ημιαυτόνομης διαβίωσης από την ηλικία των 15 ετών και μπορεί να παραμείνει στο πρόγραμμα μέχρι και το 26 έτος της ηλικίας του.

Το πρόγραμμα εξασφαλίζει την ασφαλή και άνετη διαμονή των ωφελούμενων, την καθημερινή τους φροντίδα, την ψυχοκοινωνική τους υποστήριξη και διασύνδεση με συμπληρωματικές παροχές και υπηρεσίες, όπως εξωσχολικές δραστηριότητες για τα ανήλικα παιδιά, ενώ στους ενήλικους νέους παρέχονται υπηρεσίες επαγγελματικής καθοδήγησης και εργασιακής συμβουλευτικής.

Ο στόχος του προγράμματος ημιαυτόνομης διαβίωσης είναι να παρέχει όλα τα απαραίτητα εφόδια ώστε να επιτευχθεί η σταδιακή και ομαλή αυτονόμηση των παιδιών και νέων που στο παρελθόν έχουν ζήσει σε ιδρύματα μέσω της πλήρους σχολικής, ακαδημαϊκής και επαγγελματικής τους ένταξης. Σε κάθε διαμέρισμα εργάζεται μια ομάδα επιστημόνων η οποία απαρτίζεται μεταξύ άλλων από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς με σκοπό να παρέχεται σε κάθε παιδί το κατάλληλο πλαίσιο εξατομικευμένης φροντίδας και υποστήριξης.

Το πρόγραμμα καλύπτει όλα τα έξοδα διαμονής των ωφελούμενων στα διαμερίσματα, τα λειτουργικά κόστη των διαμερισμάτων, κόστη για την εκπαίδευση, επιμόρφωση και την επαγγελματική κατάρτιση των ωφελούμενων. Παράλληλα, σε όλους τους ωφελούμενους παρέχετε μηνιαίο οικονομικό βοήθημα ύψους 375€ για να καλύψουν τα προσωπικά τους έξοδα.

Μέχρι το τέλος του 2025 θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης τουλάχιστον 200 παιδιά και νέοι. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε 12.655.080,66 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Οικονομική Ενίσχυση της Αναδοχής

Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 12 του Ν. 4538/2018 (Α' 85), το 2021 δημοσιεύθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή η υπ' αρ. Γ.Π.Δ11 οικ. 31720/24.05.2021 ΚΥΑ «Χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης της αναδοχής» (Β' 2220).

Για τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης, η οικονομική ενίσχυση ανέρχεται σε 325 ευρώ. Για παιδιά με μία πάθηση, η οποία έχει ως συνέπεια οποιασδήποτε φύσης και ποσοστού αναπηρία, το οικονομικό βοήθημα ανέρχεται σε 375 ευρώ.

Κατά το οικονομικό έτος 2023 δόθηκαν συνολικά **3.156.771,87** ευρώ ως οικονομική ενίσχυση της αναδοχής. Ενδεικτικά, τον Δεκέμβριο του 2023, **564** ανάδοχοι λάμβαναν την οικονομική ενίσχυση, για 92 ενήλικα αναδεχόμενα άτομα και 561 ανήλικα άτομα, σύνολο **653** άτομα ήταν σε επιδοτούμενη αναδοχή. Από αυτά, τα 22 σπούδαζαν, ενώ 105 λάμβαναν προσαύξηση επί του επιδόματος, λόγω αναπηρίας (Πηγή: ΟΠΕΚΑ).

Εκπαιδευτικά προγράμματα Υποψήφιων Γονέων

Κατά τη διάρκεια του 2023 υλοποιήθηκαν **13** εκπαιδευτικά προγράμματα για **164 Υποψήφιους Ανάδοχους Γονείς**, εγγεγραμμένους στα Ειδικά Μητρώα του Φορέα τους και **30** εκπαιδευτικά προγράμματα για **535 Υποψήφιους Θετούς Γονείς**, εγγεγραμμένους στα Ειδικά Μητρώα του Φορέα τους.

Εκδόθηκε η με αριθ. πρωτ. 51145/19-05-2023 ΚΥΑ «Καθορισμός του ύψους της αποζημίωσης και των απαιτούμενων προσόντων των εκπαιδευτών των υποψήφιων αναδόχων, επαγγελματιών αναδόχων και θετών γονέων και των πραγματογνωμόνων κοινωνικών λειτουργών του Σ.Κ.Λ.Ε, καθώς και της διαδικασίας μεταφοράς πιστώσεων, και τροποποίηση της υπό στοιχεία Δ11 οικ. 22785/896/2019 Απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών» (Β' 3439, ΑΔΑ: 6ΥΨΥ46ΜΤΛΚ-ΕΑ2).

Στατιστικά στοιχεία από το ΠΣ ANYNET (Πηγή: ΕΚΚΑ).

Στο τέλος του 2023, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύει το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και με ημερομηνία εξαγωγής στοιχείων την 03/01/2024, καταγράφονται στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, που

τηρείται στο Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής Υιοθεσίας, **1265** παιδιά, που παραμένουν σε δομές φιλοξενίας. Από αυτούς, 78 ανήλικοι ήταν σε πρόταση σύνδεσης με υποψήφιους γονείς και 29 ήταν σε περίοδο προσαρμογής. Από 07/07/2020 έως τις 03/01/2024, είχαν καταγραφεί στο ΠΣ 783 υιοθεσίες και 623 αναδοχές ανηλίκων.

Σημειώνεται ότι κατά το 4ο Τρίμηνο του 2023 υπήρχαν καταγεγραμμένες στο ΠΣ 95 Μονάδες Παιδικής Προστασίας (29 ΝΠΔΔ, 48 ΝΠΙΔ, 3 ΝΠΔΔ του Υπ. Δικαιοσύνης και 11 ΝΠΙΔ δομές φιλοξενίας Ασυνοδευτων Ανηλίκων, 4 ΝΠΙΔ δομές φιλοξενίας γερμανόφωνων ανηλίκων).

Έλεγχοι σε ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ κατά τη διάρκεια του 2023

Η Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας προχώρησε κατά τη διάρκεια του 2023 σε ελέγχους σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας όσον αφορά στις εγγραφές και στις καταχωρήσεις στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων των ανηλίκων που φιλοξενούν. Ελέγχθηκαν συνολικά **6** Μονάδες Παιδικής Προστασίας και **76** φάκελοι ανηλίκων μαζί με τα Ατομικά Σχέδια Οικογενειακής Αποκατάστασης (ΑΣΟΑ) αυτών.

Επαγγελματική Αναδοχή

Εκδόθηκε η με αριθ. πρωτ. 19333/22-02-2023 ΚΥΑ «Τοποθέτηση ανηλίκων με αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους και ρύθμιση σχετικών θεμάτων για την εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής» (ΦΕΚ Β' 1085, ΑΔΑ: 6ΤΖΔ46ΜΤΛΚ-ΖΕΖ) και ενσωματώθηκε στο ΠΣ anynet η δυνατότητα για τους ενδιαφερόμενους υποψήφιους να υποβάλλουν αίτηση για επαγγελματική αναδοχή ανηλίκου. Ο αρχικός στόχος των ωφελουμένων ανηλίκων ήταν 160, ο οποίος στη συνέχεια, με την αναθεώρηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το Δεκέμβριο 2023 μεταβλήθηκε σε 100.

Ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο εθνικό σύστημα αναδοχής και υιοθεσίας

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου συνεργάστηκαν με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας για το έτος 2023. Σκοπό του Μνημονίου αποτέλεσε η στήριξη των ενεργειών για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο εθνικό σύστημα αναδοχής – υιοθεσίας. Στο πλαίσιο της συνεργασίας σχεδιάστηκε, δημιουργήθηκε και προβάλλεται σχετικό [βίντεο](#).

Επιπλέον, τακτική συνεργασία για θέματα που συνδέονται με την αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων υπήρξε και με τις υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η οποία είναι η αρμόδια για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων

II. Κοινωνικές Πολιτικές Στέγασης

Πρόγραμμα «Σπίτι μου»

Το πρόγραμμα δανείων «Σπίτι μου» αφορά στη χορήγηση χαμηλότοκων ή άτοκων στεγαστικών δανείων προς νέους/νέες και νέα ζευγάρια. Δικαιούχοι είναι άτομα 25-39 ετών (κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση δανείου), ή σύζυγοι ή πρόσωπα που συνδέονται με σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον ο ένας (1) εκ των δύο (2) είναι 25-39 ετών (κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση δανείου), εφόσον, δεν διαθέτουν άλλο ακίνητο κατάλληλο για κατοικία τους και ικανοποιούν τα εισοδηματικά κριτήρια. Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2023.

Τον Αύγουστο του 2023, με τα αρ. 58-60 του ν. 5045/2023, προχωρήσαμε σε ψήφιση διατάξεων για την ενίσχυση του προγράμματος. Οι διατάξεις προέβλεπαν:

- διάθεση επιπλέον 375 εκ. Ευρώ (ο π/υ του προγράμματος διπλασιάστηκε)
- αποσαφήνιση τεχνικών ζητημάτων:

- Ελάχιστο ετήσιο εισόδημα: 10.000 Ευρώ από οποιαδήποτε πηγή, πραγματικό και τεκμαρτό
- Ακίνητο που αποκτάται μπορεί να είναι αυτοτελής οριζόντια ιδιοκτησία ή μονοκατοικία
- τα τετραγωνικά δεν προσμετρώνται παραρτήματα – παρακολουθήματα
- Η παλαιότητα μετράται από τον χρόνο έκδοσης της οικοδομικής άδειας
- Η κατανομή κυριότητας μεταξύ συζύγων ή συμβιούντων γίνεται με βάση την συμμετοχή τους στην δανειακή σύμβαση και όχι την οικονομική τους συμβολή.

Επιπλέον, υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της ΔΥΠΑ και του Εθνικού Κτηματολογίου για την επίσπευση των σχετικών διαδικασιών για τις περιπτώσεις δικαιούχων του προγράμματος.

Μέχρι το τέλος του 2023:

- 2.545 εκταμιεύσεις 247,2 εκ. ευρώ
- 3.438 συμβάσεις 333,8 εκ. ευρώ
- 9.729 εγκρίσεις 1 δις ευρώ

Επίδομα Στέγασης

Κατά τη διάρκεια του 2023 συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος «Επίδομα Στέγασης», το οποίο θεσπίστηκε με το ν. 4472/2017 (Α' 74) και ξεκίνησε να υλοποιείται το Μάρτιο του 2019. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση των νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα που επιβαρύνονται με το κόστος ενοικίου για την πρώτη κατοικία τους.

Η υποβολή της αίτησης γίνεται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας απευθείας από τον αιτούντα ή μέσω της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου ή το Κέντρο Κοινότητας. Το ποσό της επιδότησης ανέρχεται σε 70€/μήνα για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό αυξανόμενο κατά 35€/μήνα για κάθε επιπλέον άτομο και έως του ποσού των 210€ ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού. Στη μονογονεϊκή οικογένεια χορηγείται επιπλέον προσαύξηση 35 ευρώ το μήνα. Στα νοικοκυριά με απροστατευτο/α τέκνο/α, ορίζεται επιπλέον προσαύξηση 35 ευρώ το μήνα για κάθε

απροστάτευτο τέκνο. Το συνολικό εισόδημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 21.000€, ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού.

Τον Δεκέμβριο του 2023 ο αριθμός των εγκεκριμένων αιτήσεων ανήλθε σε 244.977 και τα μέλη των ωφελούμενων νοικοκυριών σε 606.208 άτομα ή περίπου το 5,8% του πληθυσμού της Ελλάδας.

Το 2023 καταβλήθηκαν € 383 εκατ., σε 264.531 δικαιούχους κατά μέσο όρο.

Πρόγραμμα «Κάλυψη»

Με το ν. 5006/2022 (Α'239) θεσπίστηκε το πρόγραμμα Κάλυψη, με το οποίο επιδιώκεται η αξιοποίηση του υφιστάμενου αποθέματος διαμερισμάτων του προγράμματος ΕΣΤΙΑ για την υλοποίηση προγράμματος κοινωνικής μίσθωσης. Στόχος του προγράμματος είναι η διάθεση ιδιωτικών κατοικιών με επιδοτούμενη μίσθωση σε νέους ηλικίας 25-39 ετών, δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος που δεν διαθέτουν ιδιόκτητη πρώτη κατοικία. Η επιλογή των ωφελούμενων γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια με προτεραιότητα στις μονογονεϊκές, τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, άτομα με αναπηρία και άλλες ευάλωτες ομάδες. Το πρόγραμμα καλύπτει το κόστος μίσθωσης της κατοικίας για διάστημα τριών ετών και τυχόν δαπάνες επισκευών και μεταφοράς οικοσκευής, όπου απαιτείται. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 21,5 εκατομμύρια ευρώ.

Το Υπουργείο συμπράττει για την υλοποίηση του προγράμματος με τους Δήμους ή συμπράξεις Δήμων μέσω προγραμματικής σύμβασης. Οι Δήμοι μπορούν να συνεργάζονται και με νομικά τους πρόσωπα ανεξαρτήτως νομικής μορφής, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών εταιρειών Ο.Τ.Α., για τη σύμπραξη στο Πρόγραμμα.

Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) έχει την αρμοδιότητα διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος και πραγματοποιεί την καταβολή της χρηματοδότησης προς τους συμβαλλόμενους φορείς.

2023: Εντός του έτους ξεκίνησε η υλοποίηση του προγράμματος με την έκδοση της αριθ.24777/7-3-2023 ΚΥΑ του προγράμματος (Β' 1315), υπογράφηκε το σύνολο των 18 Συμβάσεων με 43 Δήμους της χώρας και εκδόθηκαν οι σχετικές Προσκλήσεις προς τους ιδιοκτήτες κατοικιών. Έως το τέλος του 2023, στο πρόγραμμα είχαν ενταχθεί 383 ακίνητα, ενώ είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες στέγασης για 138 νοικοκυριά.

Ταμείο ανάκαμψης - πιλοτικό πρόγραμμα οικονομικά προσιτής κατοικίας

Έχει ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο «Δημιουργία δικτύου κοινωνικής/οικονομικά προσιτής κατοικίας», το οποίο θα εφαρμοστεί στους Δήμους Αθηναίων και Θεσσαλονίκης.

Στόχος της προτεινόμενης παρέμβασης είναι η πρόληψη και αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού που απειλούνται ή βιώνουν έλλειψη στέγης μέσω της ένταξης μέρους του αδρανούς ιδιωτικού και δημόσιου στεγαστικού αποθέματος σε ένα σχήμα οικονομικά προσιτής ενοικιαζόμενης κατοικίας.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα στην Αθήνα, προβλέπεται η παροχή κινήτρων σε ιδιοκτήτες να ενταχθούν στο πρόγραμμα μέσω της επιδότησης του κόστους ανακαίνισης (περίπου 10.000 ευρώ/ανακαίνιση), ενώ στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης θα αξιοποιηθεί το δημόσιο στεγαστικό απόθεμα και οι ανακαινίσεις θα πραγματοποιηθούν από πλευράς ΜΑΘ (μέσω αναδόχου που θα προκύψει από δημόσια διαγωνιστική διαδικασία). Στη συνέχεια, τα ανακαινισμένα διαμερίσματα θα διατεθούν μετά τη δημοσίευση πρόσκλησης σε άτομα που βρίσκονται σε στεγαστική επισφάλεια ή αστεγία, τα οποία και θα συνάψουν συμβόλαια χρόνιας μίσθωσης με μίσθωμα χαμηλότερο κατά περίπου 30% σε σχέση με τις τιμές αγοράς.

Η χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνει τα κόστη ανακαίνισης 100 διαμερισμάτων, 70 στο Δήμο Αθηναίων και 30 στο Δήμο Θεσσαλονίκης, καθώς και δαπάνες τεχνικής συνδρομής με συνολικό προϋπολογισμό 1.642.628 ευρώ.

Φορείς υλοποίησης του έργου είναι η ΕΑΤΑ Α.Ε. και η ΜΑΘ Α.Ε. αντίστοιχα.

2023: Υπεγράφησαν οι απαιτούμενες προγραμματικές συμβάσεις με τους Φορείς, εκδόθηκαν οι σχετικές Αποφάσεις ένταξης των έργων στο ΠΔΕ κι έχουν ξεκινήσει οι προβλεπόμενες ενέργειες για την υλοποίηση του έργου. Για την Αθήνα η πρόσκληση προς ιδιοκτήτες θα δημοσιευθεί αρχές Σεπτεμβρίου, ενώ στη Θεσσαλονίκη βρίσκεται σε φάση υπογραφής η σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία που θα αναλάβει τις ανακαινίσεις.

Δημιουργία δικτύου κοινωνικής / οικονομικά προσιτής κατοικίας

Σε συνέχεια του ανωτέρω πιλοτικού προγράμματος, έχει υποβληθεί πρόταση για ένταξη στη νέα προγραμματική Περίοδο ΕΣΠΑ δράσης για τη Δημιουργία δικτύου κοινωνικής / οικονομικά προσιτής κατοικίας στα μεγάλα αστικά κέντρα (“Social housing for the most vulnerable groups”). Βάσει των οριζόμενων στην πρόταση, το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων μέσω της λειτουργίας γραφείων κοινωνικής μίσθωσης και θα στοχεύει στην ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση μέρους του αδρανούς αποθέματος κατοικιών και τη διάθεση αυτών με συμβόλαιο μακροχρόνιας μίσθωσης, με χαμηλό ενοίκιο για τη στέγαση ευάλωτων ομάδων. Ο προϋπολογισμός θα ανέλθει στα 13 εκατ. €.

Κοινωνική αντιπαροχή

Με το ν. 5006/2022 θεσπίστηκε η Κοινωνική Αντιπαροχή ως η σύμβαση με αντικείμενο τη σύμπραξη φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με ιδιώτες αναδόχους, κατά την οποία ο ανάδοχος ανεγείρει, με δικές του δαπάνες, κτίριο επί αδόμητου ακινήτου του φορέα και το αντάλλαγμα του συνίσταται στην εκμετάλλευση για ορισμένο χρονικό διάστημα του ακινήτου με την παράλληλη υποχρέωσή του να εκμισθώνει μέρος αυτού σε δικαιούχους έναντι προκαθορισμένου μισθώματος. Η επιλογή του αναδόχου γίνεται μετά από δημόσια πρόσκληση που απευθύνει ο

φορέας, στον οποίο ανήκει το ακίνητο. Μετά από το πέρας του χρόνου εκμετάλλευσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει το ακίνητο στον ιδιοκτήτη φορέα.

Εντός του 2023 έγιναν προπαρασκευαστικές ενέργειες για την υλοποίηση των προβλέψεων του νόμου μέσω της περαιτέρω εξειδίκευσης του θεσμικού πλαισίου.

Δράσεις για την προστασία αστέγων

Πρόγραμμα «στέγαση και εργασία για τους αστέγους»

Με το άρθρο 15 του ν.4756/2020 (Α' 235) θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους» ως μόνιμη δημόσια πολιτική για την καταπολέμηση της αστεγίας. Ειδικότερα θεσπίστηκε η ανά διετία εφαρμογή του από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού ύψους 10.000.00000€.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρεις πυλώνες:

Επιδότηση ενοικίου για διάστημα 24 μηνών, καθώς και κάλυψη δαπανών για οικοσκευή και λοιπές λειτουργικές ανάγκες του νοικοκυριού.

Παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και διασύνδεσης με συμπληρωματικές κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και το επίδομα στέγασης.

Υπηρεσίες ενεργοποίησης, κατάρτισης και προώθησης στην εργασία, μεταξύ άλλων, επιδότηση εργασίας, κάλυψη μη μισθολογικού κόστους, επιδότηση για δημιουργία επιχείρησης κτλ.

Το πρόγραμμα υλοποιείται από Δήμους σε συνεργασία με νομικά πρόσωπα αυτών ή πιστοποιημένα ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

2023: Συνεχίζεται η υλοποίηση 23 Σχεδίων σε συνολικά 42 Δήμους της χώρας. Στο τέλος του 2023 είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα 533 νοικοκυριά (804 ωφελούμενοι), ενώ εξ' αυτών έχουν στεγαστεί 480 νοικοκυριά (741 ωφελούμενοι). Το σύνολο των ωφελούμενων που έχουν ενταχθεί σε επιδοτούμενη από το πρόγραμμα εργασία ανέρχεται σε 76 και σε επιδοτούμενη από το πρόγραμμα κατάρτιση 46. Σημειώνεται

ότι το 15% των ωφελούμενων νοικοκυριών είναι μονογονεϊκές οικογένειες και το 25 % του συνόλου των ωφελούμενων ανήλικα παιδιά.

Από το σύνολο των ωφελουμένων:

- 45% είναι ενήλικοι άντρες
- 27% ενήλικες γυναίκες
- 28% ανήλικα άτομα.
- το 32% διέμενε σε ακατάλληλο κατάλυμα,
- το 20% διέμενε στον δρόμο,
- το 17% ήταν σε καθεστώς προσωρινής φιλοξενίας,
- το 15% σε ξενώνα,
- το 8% βρισκόταν υπό έξωση,
- το 6% σε ξενώνα γυναικών και
- το 2% σε ξενώνα θεραπευτικού προγράμματος.

Επιπλέον, έγινε επεξεργασία του θεσμικού πλαισίου του προγράμματος με στόχο την βελτίωση συγκεκριμένων παραμέτρων αυτού. Ταυτόχρονα αποφασίστηκε η αύξηση του προϋπολογισμού σε 15 εκ ευρώ ανά διετία, ώστε να αυξηθεί και ο αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών σε 700 στην επόμενη Πρόσκληση για την νέα περίοδο υλοποίησης που θα εκδοθεί εντός του 2024.

Δομές Αστέγων - ηλεκτρονική διασύνδεση δομών φιλοξενίας και καταγραφής στεγαστικών αιτημάτων

Οι δομές αστέγων λειτουργούν βάσει της υπ'αρ. Δ23/οικ.19061-1457/2016 Κ.Υ.Α. (Β' 1336) «Καθορισμός πλαισίου ελάχιστων προδιαγραφών για Δομές Παροχής Υπηρεσιών σε Αστέγους», με την οποία ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις

λειτουργίας Υπνωτηρίων, Ανοικτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων, Ξενώνων Μεταβατικής Φιλοξενίας και Υποστηριζόμενων Διαμερισμάτων για αστέγους. Συνολικά λειτουργούν 12 Υπνωτήρια, 7 Ξενώνες και 12 Ανοικτά Κέντρα Ημέρας Αστέγων. Η συνολική δυναμικότητα στις δομές φιλοξενίας ανήλθε το Δεκέμβριο του 2023 σε 1.070 κλίνες.

Το 2023 τέθηκε σε πλήρη λειτουργία η ηλεκτρονική διασύνδεση των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε αστέγους, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (<https://www.astegoι.gov.gr/referral/>), η οποία δίνει τη δυνατότητα στους ως άνω φορείς να διασυνδέονται ηλεκτρονικά, να υποβάλλουν και να διαχειρίζονται στεγαστικά αιτήματα μέσω on line παρακολούθησης της διαθεσιμότητας κλινών συμβατών με το προφίλ των αιτούντων στέγαση. Παράλληλα η πλατφόρμα δίνει την δυνατότητα εξαγωγής στατιστικών στοιχείων.

III. Πολιτικές για τη Νεολαία

Το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ) έχει οριστεί ως Εθνική Μονάδα Συντονισμού που διαχειρίζεται τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Erasmus+/Youth and Sport και European Solidarity Corps. Στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων και σε πλήρη συμμόρφωση με τις προτεραιότητες που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δηλαδή ένταξη και ποικιλομορφία, ψηφιακή και πράσινη διάσταση, συμμετοχή των νέων και εμπλοκή των πολιτών στα κοινά, το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ οργανώνει και υλοποιεί κάθε χρόνο εθελοντικά προγράμματα και προγράμματα αλληλεγγύης.

Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και δραστηριοτήτων, ενδεικτικά και στο πλαίσιο της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υλοποιούνται τα εξής:

- Εθελοντικά Προγράμματα για τη βοήθεια και την ενίσχυση των μεταναστών και των προσφύγων (προσφορά υλικών αγαθών, βοήθεια για εκμάθηση γλώσσας, κοινωνική ένταξη)

- Εθελοντικά Προγράμματα για την ενίσχυση των ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες (βοήθεια των ατόμων από απομακρυσμένες περιοχές, Αμεα, διευρυμένη χρήση ψηφιακών μέσων).

